

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้แบบชุมชนมีส่วนร่วม กรณีศึกษาบ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พัฒนาการตั้งถิ่นฐานของหมู่บ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และวิถีการดำรงชีวิตของชุมชนบ้านลาดห้อยที่มีความสัมพันธ์กับป่าชุมชน 2) พัฒนาการและผลกระทบของป่าชุมชนใช้บริเวณบ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และ 3) แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล (Unit of Analysis) คือ ชาวบ้านลาดห้อย ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย กระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเชิงเอกสาร (Document Research) 1) ศึกษาเอกสาร (Document Research) โดยการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนา แนวคิดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ แนวคิดทฤษฎีนิเวศวัฒนธรรม แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (In - Depth Interview) จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลการวิจัยด้วยการพรรณนาความ

การเลือกพื้นที่ในการวิจัยด้วยสาเหตุที่บ้านลาดห้อยเป็นเมืองหนึ่งในจำนวนสองเมือง (เมืองเซโปน และเมืองนอง) ที่มีความยากจนในแขวงสะหวันนะเขต และยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานเมืองหลุดพ้นจากความยากจนของรัฐบาล อันเป็นเหตุผลที่กระทรวงกลาโหมและป่าไม้ ได้วางนโยบายในการพัฒนาโดยใช้หลักการ “สามเสาค้ำ” มี 4 แผนงาน และ 10 แผนดำเนินการ ดังกล่าวไว้แล้วในภูมิหลังการวิจัย และหน่วยงานกลาโหมและป่าไม้ แขวงสะหวันนะเขต เมืองเซโปน มีความต้องการที่จะใช้บ้านลาดห้อย เป็นหมู่บ้านนำร่องเพื่อดำเนินการตามนโยบาย “หลุดพ้นจากความยากจน” ของรัฐบาล ดังนั้นหน่วยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในพื้นที่การวิจัยจึงประกอบไปด้วย 1) พัฒนาการตั้งถิ่นฐานของหมู่บ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รวมถึงวิถี

ชีวิตของชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่มีความสัมพันธ์กับป่าชุมชน ซึ่งจะทำให้สามารถวิเคราะห์การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวันที่มีความสัมพันธ์กับป่าชุมชนในอดีตและป่าชุมชนในสภาพปัจจุบัน 2) ความสัมพันธ์ของพื้นที่ป่าชุมชนบริเวณบ้านลาดห้อยเมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนจาก อดีตมาจนถึงยุคปัจจุบัน ซึ่งสถานการณ์ของป่าและสิ่งแวดล้อมในทางสังคมของชุมชนเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก และ 3) ความสัมพันธ์ของการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้ของประชาชนกับโครงการหรือกิจกรรมของภาครัฐมีส่วนเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนร่วมกัน จนก่อให้เกิดธรรมนุญร่วมกัน และกลายเป็นกฎระเบียบของหมู่บ้านที่ถูกรับรองโดยรัฐบาล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านลาดห้อย 3 ลักษณะ คือ การสืบค้นเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การสังเกตเกี่ยวกับ การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนแบบมีส่วนร่วม และ 3) การสัมภาษณ์บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยการเตรียมตัวเข้าสู่ผู้วิจัยได้ติดตาม วิเคราะห์ และสังเคราะห์นโยบายดังกล่าวอยู่เป็นระยะ ๆ พบว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีหลายองค์กรหลายหน่วยงาน และตัวบุคคลทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนทั่วไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เตรียมการ เพื่อสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการและป่าไม้ของเมืองเซโปน และประสานงานไปยังห้องการเมืองเซโปน เพื่อขอสัมภาษณ์เจ้าเมือง และรองเจ้าเมืองเกี่ยวกับนโยบายการส่งเสริมให้ประชาชนหลุดพ้นจากความยากจน และยังได้ติดตามคณะดำเนินงานของเมืองเซโปนลงพื้นที่ตามหมู่บ้านต่าง ๆ เพื่อการประชาสัมพันธ์ และนำใช้นโยบายในเชิงหลักการ โดยหน่วยงานภาครัฐเห็นชอบให้หมู่บ้านลาดห้อยเป็นหมู่บ้านนำร่องในการนำใช้นโยบายเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนและให้มีการถอดบทเรียนเพื่อให้พื้นที่อื่น ๆ สามารถนำไปใช้เป็นตัวอย่างและประยุกต์ใช้วิธีการต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับบริบท พื้นที่ และระบบนิเวศของแต่ละพื้นที่ต่อไป ทั้งนี้การเลือกศึกษาพื้นที่บ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เนื่องจากรัฐบาลได้มีโครงการ “มอบดินมอบป่า” โดยมีห้องกรรมการกสิกรรมและป่าไม้เมืองเซโปน ห้องการจุดสุ่มบ้านลาดห้อย กำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าของบ้านลาดห้อย จำนวน 56,679 เฮกตาร์ ประกอบด้วย ภูมะด่าง เนื้อที่ 43,275 เฮกตาร์ และภูกะลวย เนื้อที่ 13,404 เฮกตาร์ เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2560

(ค.ศ. 2017) ซึ่งบ้านลาดห้อยได้ถูกกำหนดให้เป็นหมู่บ้านต้นแบบ และดำเนินนำร่องด้านการพัฒนา อนุรักษ์ และฟื้นฟูป่าชุมชน

สรุปผลการวิจัย

การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนแบบชุมชนมีส่วนร่วม กรณีศึกษาบ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยสามารถนำเสนอข้อสรุปผลการวิจัยตามความมุ่งหมายของการวิจัยที่ได้กำหนดเอาไว้ดังนี้

ข้อ 1 พัฒนาการตั้งถิ่นฐานของหมู่บ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และวิถีการดำรงชีวิตของชุมชนบ้านลาดห้อย ที่มีความสัมพันธ์กับป่าชุมชน

ประวัติบ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของเทศบาลเมืองเซโปน และห่างจากเทศบาลแขวงสะหวันนะเขต ไปทางทิศเหนือ ประมาณ 236 กิโลเมตร บรรพบุรุษของชาวบ้านลาดห้อยอพยพจากสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (เวียดนาม) โดยอพยพมาประมาณช่วงปี พ.ศ. 2426 (ค.ศ. 1883) อันเนื่องจากการขยายอำนาจของฝรั่งเศส และยึดเวียดนามไว้ทั้งประเทศ ทำให้ประชาชนบางส่วนของเวียดนามมีการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ใน สปป.ลาว ส่วนหนึ่งได้ลงหลักปักฐานกลายเป็นบรรพบุรุษของชาวบ้านลาดห้อยในปัจจุบัน แรกเริ่มพื้นที่แห่งนี้มีการรวมกัน เพื่อจัดตั้งที่อยู่อาศัย โดยตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “ลาดสาน” มีโรงเรียนประถมศึกษาลักษณะของอาคารเรียนไม้คองถาวร ต่อมาในปี พ.ศ. 2503 (ค.ศ. 1960) หมู่บ้านลาดสานได้รับผลกระทบจากสงครามเวียดนาม หรือสงครามอินโดจีนครั้งที่สอง หมู่บ้านได้รับความเสียหาย ทั้งบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย และพื้นที่ทำกิน ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2507 (ค.ศ. 1964) ชาวบ้านจึงได้อพยพไปหลบภัยที่ภูเขาชื่อ “กะจะ” ซึ่งเป็นภูเขาที่อยู่ไม่ไกลจากหมู่บ้านมากนัก การดำรงชีวิตด้วยการหาของป่าเป็นอาหาร และได้รับการช่วยเหลือจากทหารอาสาสมัครของเวียดนามในด้านอาหารและยารักษาโรค จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2517 (ค.ศ. 1974) ชาวบ้านได้ออกจากที่หลบภัยมาตั้งหมู่บ้านใหม่อีกครั้ง มีประมาณ 20 หลังคาเรือน และได้ตั้งชื่อหมู่บ้านใหม่นี้ว่า “หมู่บ้านลาดห้อย” โดยท้าวสะเกษ เป็นนายบ้าน ต่อมาวันที่ 26 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543 (ค.ศ. 2000) ได้มีการสร้างจุดชุมลาดห้อย เพื่อใช้เป็นสถานที่ในการทำงานของเจ้าหน้าที่

ประจำการ จุดชุมลาดห้อมีเขตคุ้มครอง 9 หมู่บ้าน และต่อมาในปี พ.ศ. 2548 (ค.ศ. 2005) สร้างโรงเรียนประถมลาดห้อม มีลักษณะเป็นอาคารสองชั้น ประชาชนใช้ไฟฟ้าจากแผงโซลาเซลล์ บางคนใช้ตะเกียงน้ำมัน บางคนใช้กระบอก (ซีตก) มีการเจาะน้ำบาดาล การขุดน้ำล้าง (น้ำบ่อ) ใช้กันเองภายในหมู่บ้าน ปี พ.ศ. 2551 (ค.ศ. 2008) เริ่มมีตำรวจมาประจำที่หมู่บ้าน และมีไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้านเป็นครั้งแรก ทำให้ประชาชนแต่ละครัวเรือนมีตู้เย็น โทรทัศน์ เครื่องใช้ไฟฟ้า ปี พ.ศ. 2554 (ค.ศ. 2011) เริ่มมีการใช้ถังกะสิมุงหลังคาบ้านแทนหลังคาไม้แบบเดิม ปี พ.ศ. 2555 (ค.ศ. 2012) เริ่มมีการนำรถยนต์เข้ามาใช้ในหมู่บ้าน ปี พ.ศ. 2556 (ค.ศ. 2013) มีระบบน้ำประปาในหมู่บ้าน และในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) รัฐบาลมีนโยบายให้หมู่บ้านลาดห้อมเป็นหมู่บ้านพัฒนา หมู่บ้านเข้มแข็ง จึงได้ให้การสนับสนุนงบประมาณในการสร้างสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ เพื่อให้เป็นจุดศูนย์กลางในการพัฒนาหมู่บ้านใกล้เคียง มีการนำเครื่องสีข้าวขนาดเล็กเข้ามาใช้ภายในหมู่บ้าน และเริ่มมีการนำปูนมาใช้สร้างบ้านแทนไม้

ประชาชนชาวบ้านลาดห้อมเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ตี่ (ลาวเทิง) แต่รัฐบาลได้กำหนดชื่อเรียกอย่างเป็นทางการว่ากลุ่มชาติพันธุ์ “บรู” นับถือผี มีความสัมพันธ์ กลมกลืนและสอดคล้องกับธรรมชาติ และสิ่งเหนือธรรมชาติ ชาวบ้านพึงพิงธรรมชาติในการดำรงชีวิต และมีความยำเกรงและเคารพต่อธรรมชาติ รวมทั้งมีการสร้างกฎระเบียบขึ้นภายในหมู่บ้านเพื่อป้องกันไม่ให้ชาวบ้านลวงละเมิดต่อธรรมชาติ มีการตัดต้นไม้ในป่ามหัดดี ป่าฝางคนตายหรือป่าช้า และป่าสงวน ถือเป็นกุศโลบายและบอกเล่ากันจากรุ่นสู่รุ่นว่า “หากผู้ใดละเมิดข้อห้ามดังกล่าว จะทำให้ผีที่รักษาสถานที่ดังกล่าวไม่พอใจ และทำให้มีอาการเจ็บป่วย ไม่สบาย” แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาในการสั่งสอนลูกหลานให้มีความเคารพและยำเกรงต่อธรรมชาติที่ตนเองจะต้องพึ่งพาต่อไป

ระยะต่อมา รัฐบาลกำหนดให้ “บ้านลาดห้อม” เป็นหมู่บ้านนำร่องในการพัฒนา และเป็นพื้นที่ในการรวมหมู่บ้านเล็กให้เป็นหมู่บ้านใหญ่ โดยการรวบรวมเอาหมู่บ้านที่มีพื้นที่อยู่ใกล้เคียงกัน และหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลออกไปจากพื้นที่การพัฒนา ประกอบด้วยหมู่บ้านที่ตั้งอยู่บนภูสูง หมู่บ้านที่อยู่ไกลจากถนนหนทาง และยากลำบากต่อการเข้าถึงหรืออยู่ใน “ซอกหลีก” มารวมกัน เรียกว่าเป็นการ “ตุมโฮม” เพื่อให้มีความต่อการกำหนดและวางแผนโครงการในการพัฒนา บ้านลาดห้อม มีการรวมเอาหมู่บ้านที่มีขนาดเล็ก และหมู่บ้านที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกันถึง 5 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านลาดसान บ้านลาดห้อม บ้านวังพ้าว บ้านกะลู่ และบ้านห้วยปูนเหนือ ทำให้ชื่อเรียกคำนำหน้าชื่อเปลี่ยนจากเดิมว่า “หมู่บ้าน”

เปลี่ยนมาใช้คำว่า “คุ้ม” แทน อาทิ คุ้มวังพ้าว คุ้มลาดसान คุ้มลาดห้อย คุ้มกะลู่ และคุ้มห้วยปูนเหนือ ซึ่งถูกรวมมาเป็นบ้านใหญ่ชื่อ “หมู่บ้านลาดห้อย”

สำหรับบริบทของหมู่บ้านลาดห้อยในด้านเศรษฐกิจพบว่ามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การทำให้เรือล่นลอย ทำนา ทำสวน เก็บของป่าของดง และล่าสัตว์เพื่อการยังชีพ ปัจจุบันประชาชนบางส่วนทำกิจกรรมดังกล่าวข้างต้นเพื่อการยังชีพและเพื่อการซื้อขายแลกเปลี่ยนกันเองภายในชุมชน กับผู้คนนอกชุมชน และพ่อค้าคนกลางซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวเวียดนาม อย่างไรก็ตามทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่เดิมและก่อให้เกิดรายได้จากการแลกเปลี่ยนนั้นลดน้อยลงไปตามลำดับ ส่งผลให้รัฐบาลมีนโยบายการเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนโดยการส่งเสริมให้มีการเลี้ยงสัตว์ และปลูกไม้เศรษฐกิจ อาทิ ยางพารา ยางบง ยูคาลิปตัส และมันสำปะหลัง ซึ่งมีการประกันราคาเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่ประชาชน นอกจากนี้ประชาชนยังมีรายได้จากการจำหน่ายวัว ควาย หมู และแพะ ซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงของทุกครัวเรือน นอกจากนี้ประชาชนบ้านลาดห้อยซึ่งเป็นเผ่า “บรู” นับถือผีเป็นใหญ่ยังมีกิจกรรมด้านวัฒนธรรมที่น่าสนใจ ได้แก่ การเลี้ยงผี การเลี้ยงจิ้ง การเหยา โดยเป็นทั้งการรักษาโรค การเรียกขวัญกำลังใจ การร้องขอให้ผีคุ้มครอง ดูแลรักษา เรือกสวน ไร่นา และผู้คนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน

ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้นนำไปสู่พื้นฐานของการพัฒนาคุณภาพชีวิต วิถีชีวิตความเป็นอยู่ รวมถึงแหล่งรายได้ของชาวบ้าน ซึ่งประกอบไปด้วย ป่าไม้สงวน ป่าชุมชน ป่ามเหศักดิ์ ป่าฝิ่งคนตาย ป่ายางพารา ป่ายูคาลิปตัส นอกจากนี้ยังมีสัตว์ป่าต่าง ๆ ที่ยังหลงเหลืออยู่ในป่า อาทิ ฟาน หมู ไก่ อีเห็น อ้น กระรอก กระแต นกชนิดต่าง ๆ และยังมีทรัพยากรจำพวกเห็ด ถึงแม้ว่าทรัพยากรบางประเภท เช่น ห้วย อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำจะไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตลอดทั้งปี และไม่ทั่วถึง ในบางฤดูกาลที่น้ำแห้งขอดส่งผลให้ทรัพยากรสัตว์น้ำที่มีอยู่หายไปด้วย ชาวบ้านแก้ไขปัญหาด้วยการขุดน้ำบ่อ หรือน้ำสร้างเพื่อเป็นแหล่งน้ำของครัวเรือน ในขณะที่ภาครัฐส่งเสริม การขุดน้ำบาดาลเพื่อเป็นแหล่งน้ำสาธารณะให้กับชุมชน

ระบบสุขภาพของชุมชนมีทั้งการรักษาด้วยวิธีทางการแพทย์แผนปัจจุบันที่ “สุกสาลา” และการรักษาด้วยภูมิปัญญาที่ได้รับการส่งต่อและถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ คือ การเหยา และยังมีการรักษาโรคภัยไข้เจ็บด้วยยาสมุนไพรที่เก็บได้จากป่าเขาที่อยู่บริเวณโดยรอบหมู่บ้าน ส่วน “หมอจอด” พบว่ายังคงมีการถ่ายทอดและส่งต่อ “วิชา”

ให้แก่บุตรหลานซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้สืบทอดวิชาภูมิปัญญาของครอบครัว นอกจากนี้ปราชญ์ชาวบ้านลาดห้อยที่มีทั้งผู้นำที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการแต่ถือได้ว่ามีอิทธิพลต่อจิตใจ และเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน ได้แก่ ท้าวละงะ และท้าวแมว นุ้ยทิสาน ซึ่งประวัติความเป็นมาของปราชญ์ทั้งสองท่านนี้ทำให้เห็นพัฒนาการต่าง ๆ ของหมู่บ้านลาดห้อยอย่างชัดเจนเกี่ยวกับบริบทของชุมชนทั้งในด้านลักษณะทางกายภาพ ลักษณะทางชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การเมืองการปกครอง วิถีชีวิตและสภาพของการดำเนินชีวิตในแต่ละช่วงเวลาของผู้คนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน

ชุมชนบ้านลาดห้อยมีวิถีการดำรงชีวิตที่สัมพันธ์กับป่าชมใช้ ซึ่งสรุปเป็นสาระสำคัญได้ครบทั้งปัจจัย 4 นั่นคือ การนำไม้มาใช้สร้างบ้านเรือนและที่อยู่อาศัย ทั้งไม้ท่อนที่มีขนาดใหญ่เพื่อใช้เป็นโครงสร้าง ไม้ไผ่ที่นำมาสานเพื่อทำฝา และตีฟาก รวมถึงการอาศัยพื้นที่ป่าชมใช้เป็นแหล่งหาอาหารและเก็บเกี่ยวผลผลิตจากธรรมชาติ เพื่อใช้เป็นอาหาร ทั้งพืชผัก ผลไม้ สัตว์ป่าชนิดต่าง ๆ ส่วนยารักษาโรคที่พึ่งพาอาศัยและเก็บเกี่ยวจากป่าชมใช้อยู่ในรูปแบบของสมุนไพรที่ใช้หัวใต้ดิน ใช้เปลือกไม้ ใช้ดอก ใช้ผล บางชนิด ใช้รากในการรักษาโรค ส่วนเครื่องนุ่งห่มกับการพึ่งพาผลิตผลจากป่าชมใช้นั้น ไม่ได้เกิดจากการใช้โดยตรง เพราะพื้นที่ป่าชมใช้มีต้นไม้สูงใหญ่ ลักษณะเป็นป่าแบบเขตร้อน ดังนั้น ชาวบ้านจึงพึ่งพาป่าชมใช้ในประเด็นนี้เพียงทางอ้อม โดยการเก็บผลผลิตจากป่าไปขาย อาทิ หน่อไม้ เห็ด มัน กลอย และอื่น ๆ เมื่อได้เงินมาแล้วชาวบ้านจึงนำไปซื้อ เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย และเครื่องนุ่งห่มสมัยใหม่มาใช้

ข้อ 2 พัฒนาการและผลกระทบของป่าชมใช้บริเวณบ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสหัสวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ในอดีตสภาพของภูมิประเทศและพื้นที่ป่าของ สปป. ลาว เต็มไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่ล้ำค่า มีชีวนานาพันธุ์หลายชนิด และป่าไม้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า ทั้งประโยชน์ทางตรงและประโยชน์ทางอ้อม ประโยชน์ทางตรงของมนุษย์คือการนำมาใช้เป็นปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ประโยชน์ทางอ้อม ได้แก่ การป้องกันการพังทลายของดิน ตลอดจนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในปี พ.ศ. 2534 นายกรัฐมนตรีได้ออกคำสั่ง เลขที่ 67/นย พ.ศ. 2534 ว่าด้วยการยุติการขุดค้นไม้ทั่วประเทศ (การตัดไม้) และยกเลิกรัฐวิสาหกิจป่าไม้ การสัญญาขายไม้ และการขายไม้ โดยรัฐบาลได้มอบหมายให้กระทรวงกลาโหมและป่าไม้ ควบคุมการเพื่อการคุ้มครองป่า

ไม้ การตัดไม้ การปรุงแต่งไม้ (การแปรรูป) และการค้าขายไม้ รัฐบาลได้ออกคำสั่งเกี่ยวกับการคุ้มครองป่าไม้ การสัมปทานป่า และธุรกิจป่าไม้ โดยประเมินตามสภาพที่เป็นจริงของพื้นที่ป่า และให้มีการต่อสัญญาการสัมปทานกับคู่สัญญาเป็นรายปี และมอบหมายให้แขวงจัดตั้ง และกำหนดวิธีการในการปฏิบัติในเรื่องแผนงานการปลูกต้นไม้ และแผนการตัดต้นไม้ ทั้งนี้การจัดตั้งกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามแนวทางของรัฐบาล

ลักษณะของป่าชุมชนและผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของชุมชนในช่วงสงครามอินโดจีน พบว่า สงครามมีผลกระทบอย่างมากต่อวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนเมืองเซโปน โดยเฉพาะการบุกเบิกและการถากถางเพื่อพัฒนาทำไร่ ทำสวนและผืนแผ่นดินที่ทำการบุกเบิกนั้นเต็มไปด้วย “ลูกบอม” ที่ยังหลงเหลือ ที่ตกค้างอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ และยังไม่ระเบิดจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ในการบุกเบิกเพื่อทำกินก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ของราษฎร “เสียหายหลาย” ซึ่งเมืองเซโปนถือเป็นเมือง “ทุกข์ยาก” ในแขวงสะหวันนะเขต นอกจากนี้ยังมีเมืองอื่นอีก ได้แก่ เมืองอาดสะพังทอง เมืองนอง และเมืองพิน ดังนั้น รัฐบาลจึงมีนโยบายทำให้เมืองเซโปนซึ่งเป็น 1 ใน 4 เมืองเป็นเมือง “พ้นทุกข์” ซึ่งการพัฒนานั้นมีอยู่เรื่อยมาตลอดระยะเวลาหลายปี ทำให้เมืองอาดสะพังทอง และเมืองพิน หลุดพ้นจากความทุกข์ยาก เหลือแต่เพียงเมืองนอง และเมืองเซโปน ทั้งนี้เงื่อนไขของการ “หลุดพ้น” ประกอบไปด้วย 5 ประการ คือ มีบ้านเรือนอยู่ถาวร มีสุขอนามัย มีเงินใช้จ่ายในยามเจ็บป่วยและเพื่อการศึกษาของบุตรหลาน มีข้าวไว้ในเล้ากิน “กุ่มปี” (ตลอดทั้งปี) และมีสาธารณูปโภคพื้นฐาน อาทิ เส้นทางสัญจร โรงเรียน น้ำใช้ ไฟฟ้า สุขศาลา (สถานีอนามัย) เป็นต้น

ลักษณะของป่าชุมชนและผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของชุมชนในช่วงเปิดประเทศและการสัมปทานป่าไม้ ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนี้อาจกล่าวได้ว่า รัฐบาลมีความจำเป็นที่จะต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการฟื้นฟู และพัฒนาบ้านเมืองหลังจากเสร็จสิ้นสงครามอินโดจีน จึงได้มีนโยบายการสร้างมูลค่าจากทรัพยากรธรรมชาติทุกประเภทที่ สปป.ลาว มีอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรป่าไม้ การเปิดสัมปทานป่าไม้ ระหว่างปี พ.ศ. 2545 - 2547 (ค.ศ. 2002 -2004) มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อต้องการที่จะใช้ทรัพยากรป่าไม้เป็นต้นทุนในการพัฒนาประเทศชาติภายหลังสงคราม ดังนั้น รัฐบาลจึงให้มีการสัมปทานของบริษัทและทุนข้ามชาติจากหลายประเทศ อาทิ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม อย่างไรก็ตามภายใต้นโยบายการฟื้นฟูประเทศทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน สังคม เศรษฐกิจ อาชีพ และวิถีชีวิตของประชาชนด้วยนโยบายการสัมปทานป่ากลับทำให้เกิดผลเสียในระยะ

ยาว เนื่องจากป่าไม้ถูกทำลายไปเป็นจำนวนมาก ต้นไม้ขนาดใหญ่ ไม้เศรษฐกิจที่มีราคา
หมดไปจากวงจรการใช้ประโยชน์พื้นฐานของชาวบ้าน อาทิ ชาติแคลนไม้ในการสร้าง
บ้านเรือน ที่พักอาศัย หรือแม้แต่ป่าเองก็สูญเสียความสมดุล ความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ
และความหลากหลายทางด้านชีวภาพ ดังนั้น รัฐบาลจึงได้กำหนดมาตรการเกี่ยวกับ
การสัมปทานป่าไม้ดังนี้

1) ทิศทางการรักษา ปรับปรุง บูรณะและเพิ่มพลังทางชีววิทยาของป่าไม้
โดยเฉพาะการปรับปรุงระบบการคุ้มครองและปกป้องรักษาป่าไม้ที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยการ
นำไม้ไปใช้ประโยชน์อย่างสมเหตุ สมผลโดยเฉพาะเพื่อปรับปรุงคุณประโยชน์ทางด้าน
เศรษฐกิจของทรัพยากรป่าไม้ และต้องฟื้นฟูและขยายพื้นที่ป่าไม้รวมทั้งการแก้ปัญหา
ความต้องการด้านอาหาร ระบบการผลิตสินค้า และการสร้างกิจกรรมถาวรสำหรับ
ประชาชนที่ดำรงชีวิตในเขตภูเขา

2) นโยบายของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้วางแผนการ
ปฏิบัติตามเป้าหมาย และจุดประสงค์ของนโยบายป่าไม้ให้บรรลุผลสำเร็จเป็นรูปธรรม
โดยเรียกร้องให้ดำเนินการกับสิ่งท้าทายอันสำคัญอยู่ในด้านนโยบาย ดังนี้ 1) กำหนด
นโยบายแห่งชาติเกี่ยวกับการนำใช้ที่ดินและการวางแผนใช้ประโยชน์ที่ดินแบบยั่งยืน
ในระดับมหภาคและในระดับการปฏิบัติ 2) การปรับปรุง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ
ระดับหมู่บ้านเพื่อลดความยากจนลง 3) การประยุกต์ใช้รูปแบบที่มีลักษณะทาง
วิทยาศาสตร์และสามารถเชื่อถือได้ในการกำหนดการอนุญาตการตัดไม้และของป่าไม้ผลิต
ธรรมชาติที่ยั่งยืน 4) การควบคุมการตัดต้นไม้และการส่งไม้ การส่งของป่าออก
ต่างประเทศให้เข้าสู่ระเบียบ หลักการและระบบแบบยั่งยืน การส่งเสริมการปรุงแต่งไม้และ
ของป่าโดยทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนทุกคน 5) การปรับปรุงคุณภาพการผลิต
ของอุตสาหกรรมการปรุงแต่งไม้ โดยใช้ระเบียบต่าง ๆ ในนั้น รวมทั้งการทำให้ความ
ต้องการในการปรุงแต่งสมดุลกับความสามารถในการตอบสนองแบบยั่งยืนของป่าไม้และ
เพิ่มการปรุงแต่งไม้สำเร็จรูปให้มากขึ้น (การแปรรูปไม้) 6) การส่งเสริมการปลูกไม้และ
การคุ้มครองสวนปลูกไม้โดยการกำหนดเป้าหมายผู้ลงทุน และการตลาดให้ละเอียด
ขณะเดียวกันก็พัฒนาแผนการลงทุนปลูกไม้ เพื่อการปรับปรุงพื้นฐานให้แก่การสนองไม้
และการสร้างรายรับให้แก่เกษตรกร 7) การป้องกันการกระทำหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็น
การบุกรุกทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพเสื่อมโทรมลงโดยการ
บังคับใช้กฎหมายและระเบียบการอย่างเข้มงวด สร้างความสามารถและการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในการคุ้มครองป่าไม้และทรัพยากรป่าไม้ และ 8) การกำหนดขอบเขตเป้าหมายที่จะดำเนินการปิดป่าธรรมชาติในนี้รวมทั้งเขตที่ปิดป่าแบบถาวร คือ เขตยุทธศาสตร์ป้องกันชาติและเขตที่เป็นต้นน้ำลำธารหรืออ่างและเขตที่จะปิดป่าแบบชั่วคราว คือ เขตที่มีการถากถางป่าทำไร่มาหลายปีแล้ว เขตที่ยังไม่ทันได้จัดสรรแบบยั่งยืนและเขตที่มีการตัดไม้มากเกินไปเกินความสามารถในการตอบสนองของป่าไม้

3. หลักการของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ถือว่าเป็นศูนย์กลางของการคุ้มครองของแผนกที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติตามนโยบายและแผนงานต่าง ๆ ที่ได้กำหนดเอาไว้มีดังนี้ 1) สร้างให้สำเร็จและปรับปรุงกฎ ระเบียบเกี่ยวกับการคุ้มครองป่าไม้ กำหนดความรับผิดชอบของทุกองค์การมีส่วนร่วมและมีมาตรฐานมีความโปร่งใสสำหรับการตัดสินใจปัญหา 2) ปรับปรุงประสิทธิภาพของแผนกที่เกี่ยวข้องและสร้างความเข้มแข็งในการแข่งขันในระดับสากลโดยผ่านมาตรฐานทางการตลาด 3) ทำให้สำเร็จกระบวนการกระจาย ลงสู่ท้องถิ่นแบ่งความรับผิดชอบให้ท้องถิ่น หรือระบบการวางแผนและการจัดตั้งปฏิบัติแต่ชั้นล่างขึ้นไปและเสริมสร้างความเข้มแข็งในระดับท้องถิ่น 4) เพิ่มการสร้างรายได้และแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเหมาะสมด้วยการนำใช้กลไกผลิตภัณฑ์และการประดิษฐ์สร้างใหม่ 5) การร่วมมือกับสากลอย่างมีประสิทธิภาพ

ลักษณะของป่าชุมชนและผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของชุมชนในช่วงปิดสัมปทานป่าไม้ การปิดสัมปทานป่าไม้ มีสาเหตุหลักมาจากสภาพป่าไม้ ปริมาณ และจำนวนของป่าไม้ รวมถึงพื้นที่สีเขียวของประเทศลดลงอย่างน่าวิตก เพราะไม่เพียงแต่มีการตัดไม้ในพื้นที่สัมปทานเท่านั้น แต่หากยังมีประชาชนไปลักลอบตัดไม้เพื่อนำมาขายให้แก่พ่อค้าที่มาจากจางวาน หรือเป็นไปตามออเดอร์ของโรงเลื่อยที่ไม่ได้มาตรฐานซึ่งเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยที่หน่วยงานภาครัฐไม่สามารถควบคุมและตรวจสอบได้อย่างรอบคอบ จึงทำให้เกิดการทำลายพื้นที่ป่าอย่างมากมาย และรวดเร็ว กระทั่งในปี พ.ศ. 2534 (ค.ศ. 1991) นายกรัฐมนตรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ออกคำสั่งฉบับเลขที่ 67/นย. ปี พ.ศ. 2534 (ค.ศ. 1991) ว่าด้วยการยุติการขุดค้นไม้ (การตัดไม้) ทั่วประเทศ และยกเลิกรัฐวิสาหกิจป่าไม้ สัญญาค้าขายไม้ และการค้าขายไม้ของรัฐบาล กฎหมายป่าไม้ ปี พ.ศ. 2539 (ค.ศ. 1996) นายกรัฐมนตรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ออกคำสั่งฉบับเลขที่ 01/96 สพช. 11/10/1996 ได้ระบุไว้ในมาตรา 4 ว่าด้วยที่ดินป่าไม้ที่มีป่าไม้หรือไม่มีป่าไม้ปกคลุมซึ่งรัฐได้กำหนดให้เป็นที่ดินป่าไม้ และป่าไม้ธรรมชาติและที่ดินป่าไม้เป็นกรรมสิทธิ์ของการคุ้มครองป่าไม้ ซึ่งรัฐเป็นตัวแทนในการแบ่งปันการชมใช้กับบุคคล

การนำใช้ต้นไม้ ป่าไม้ธรรมชาติและที่ดินป่าไม้ที่ใดที่หนึ่งต้องได้รับอนุญาตจากองค์กรที่เกี่ยวข้องและรัฐ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้มีการส่งเสริมบุคคล การปกป้องรักษาและการขยายป่าไม้ พื้นฟู ปลูกไม้ด้วยการวางนโยบาย ระเบียบการและมาตรการต่าง ๆ การคุ้มครองป่าไม้ ประกอบด้วย การสำรวจ การจัดสรรป่า การเก็บข้อมูลหรือสถิติป่าไม้ การขึ้นบัญชี การจัดแบ่งประเภทของป่า การกำเนิดขอบเขตป่าไม้และที่ดินป่าไม้ การขึ้นแผนกำหนดการนำไปสู่การปฏิบัติ การวางระเบียบการ การแบ่งปันการนำใช้ป่าไม้และที่ดินป่าไม้และการขึ้นทางด้านวิชาการ

รัฐบาลได้ออกคำสั่งเกี่ยวกับการให้มีการต่อสัญญาการสัมปทาน และธุรกิจป่าไม้กับคู่สัญญาเป็นรายปี ทำให้ทรัพยากรป่าไม้ลดลง ในปี พ.ศ. 2518 รัฐบาลลงมติฉบับเลขที่ 74/นย. พ.ศ. 2522 ว่าด้วยการปกป้องรักษาป่าไม้ ปี พ.ศ. 2532 ได้มีข้อตกลงของกองประชุมสภารัฐมนตรี เลขที่ 117 ว่าด้วยการคุ้มครองและการใช้ประโยชน์จากการใช้ที่ดินและใช้ป่าไม้ในพื้นที่ป่าผลิต (ป่าชมใช้) เท่านั้น โดยจะต้องผ่านการสำรวจอย่างถูกต้องจากภาครัฐเสียก่อนและกำหนดให้มีข้อเสนอสภาพทั่วไปเกี่ยวกับผลกระทบต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ดังกล่าว เพื่อเสนอกระทรวงกลาโหมและป่าไม้ และกรมป่าไม้ยังได้กำหนดทิศทางการบริหารจัดการป่าไว้ 3 ประการ คือ การอนุรักษ์และฟื้นฟู การปรับปรุงและการใช้พลังงานทางชีววิทยา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยเฉพาะได้ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงคุณสมบัติของป่าไม้ เศรษฐกิจของทรัพยากรป่าไม้และการฟื้นฟู การปกป้องรักษา การขยายป่าไม้

ลักษณะของป่าชมใช้และผลกระทบต่อชีวิตของชุมชนในช่วงเวลาปัจจุบัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้วางยุทธศาสตร์การพัฒนากสิกรรมและป่าไม้ใน พ.ศ. 2563 โดยระบุว่า สิทธิเสรีภาพของชุมชนมีบทบาทสำคัญในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ รวมไปถึงทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์และส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนสร้าง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน เพื่อต้องการให้ป่าไม้รอดพ้นจากการถูกทำลาย เพื่อให้ป่าไม้ทำหน้าที่เป็นแหล่งน้ำ แหล่งยา อาหารและความหลากหลายทางชีวภาพให้กับสังคมอย่างยั่งยืน กระทรวงกลาโหมและป่าไม้ ได้ประกาศเป็นนโยบายด้านป่า คือ การยกระดับการปกคลุมของป่าไม้ให้ได้ร้อยละ 65 การอนุรักษ์และฟื้นฟู

ทรัพยากรธรรมชาติ 3,900,000 เฮกตาร์ และการปลูกป่า 200,000 เฮกตาร์ โดยทำการแบ่งป่าออกเป็น 3 ส่วน คือ

1) ที่ดินหวงห้ามของแขวง เป็นเขตหวงห้ามเด็ดขาด เป็นป่าไม้ที่อาศัยหากินและขยายพันธุ์ของสัตว์และพืชพันธุ์หลากหลายไม่อนุญาตให้ดำเนินการจากป่าไม้ เก็บเกี่ยวผลิตผลป่าไม้ ส่วนเขตคุ้มครองการนำใช้ในเขตป่าไม้ที่อยู่ติดกับที่ใกล้เคียงกับเขตหวงห้ามเด็ดขาด แต่อนุญาตให้ประชาชนนำใช้ไม้และผลิตผลป่าไม้ตามระเบียบการและแผนการจัดสรร

2) พื้นที่ในการสัมปทาน ผู้ได้รับอนุญาตให้นำใช้ป่ามีพันธะในการนำใช้ป่าให้ถูกต้องตามการได้รับอนุญาตและสอดคล้องกับแผนการจัดสรรป่าและระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พื้นฟู ปกป้องรักษาและพัฒนาป่าให้มีความอุดมสมบูรณ์และยั่งยืน รวมถึงการปกป้องรักษาสัตว์คุ้มครอง ต้นน้ำ แหล่งน้ำ เครื่องป่าของดง สัตว์น้ำ และสัตว์ป่าในเขตป่า มีการประสานสมทบและให้ความร่วมมือกับแผนงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังต้องเป็นผู้ดำเนินการเข้าร่วมหรือประกอบส่วน (เข้าร่วม) ในการป้องกันและสกัดกั้น การทำลายป่าไม้ ไฟไหม้ป่า การลักลอบตัดไม้ (ขุดค้นไม้) เครื่องป่าของดง สัตว์น้ำ และสัตว์ป่าในเขตป่า โดยผู้ประกอบการในเขตป่าต้องได้เสียพันธะและค่าธรรมเนียมตามระเบียบกฎหมาย และต้องได้สมทบทุนในการคุ้มครองและการปกป้องรักษาป่า

3) พื้นที่ของประชาชน ในการนำใช้ป่าเพื่อสาธารณประโยชน์ เป็นการนำใช้ เป็นสถานที่พักผ่อน ท่องเที่ยว ยารักษาโรค ปกป้องรักษาแหล่งน้ำ ชีวะนานาพันธุ์ สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และแหล่งวัฒนธรรมที่เป็นธุรกิจต้องได้รับการอนุญาตจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามระเบียบกฎหมายการนำใช้เพื่อครอบครัวประชาชนที่อาศัยอยู่ในและบริเวณเขตป่าที่มีการปกป้องรักษา พื้นฟูป่าไม้ และเครื่องป่าของดงในเขตป่า มีสิทธินำใช้ป่าไม้และผลิตผลป่าไม้ในเขตที่ได้กำหนดจัดแบ่งให้และตามแผนจัดสรรป่าและระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องบทสรุปของป่าไม้ เป็นทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ประชาชนในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงได้ใช้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเน้นความสอดคล้องกับวิถีชีวิต ความเชื่อและวัฒนธรรมในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประโยชน์ที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในชุมชนดำรงชีวิตด้วยการพึ่งพาป่าไม้ บนฐานวัฒนธรรมความเชื่อและภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่น เป็นแนวทางที่สำคัญในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนในพื้นที่ โดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อให้ทรัพยากรป่าไม้คงอยู่และประชาชนสามารถใช้ประโยชน์จากป่าไม้และรู้คุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น

**ข้อ 3 แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน
บ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน
ลาว**

จากนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศส่งผลให้สภาพของป่าไม้
ในพื้นที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยภาพรวม และสถานการณ์ป่าไม้
ในชุมชนบ้านลาดห้อย เมืองเซโปน มีสภาพของการปกคลุมป่าตามธรรมชาติที่ลดลง
และมีมูลเหตุสำคัญจากการเกิดสงครามอินโดจีนทำให้จำนวน และปริมาณของป่าไม้ลดลง
เพราะถูกทำลายจากการทิ้งระเบิด และส่งผลต่อเนื่องกับการใช้ประโยชน์จากต้นไม้
ที่หลงเหลือจากสงครามอันเนื่องมาจากฝนเหลือง และลูกกระสุนที่ฝังอยู่ในต้นไม้
จากนั้นเมื่อสงครามได้เสร็จสิ้นลงรัฐบาลมีนโยบายเปิดประเทศเพื่อให้เกิดการซ่อมแซม
และพัฒนาประเทศที่เกิดการผลของสงคราม จึงมีนโยบายสัมปทานป่าไม้เพื่อเป็นรายได้
หลักในการพัฒนาประเทศ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อป่าไม้อย่างรุนแรงและกว้างขวาง
ทั่วประเทศประกอบกับชาวบ้านมีการลักลอบตัดไม้เพื่อขายให้กับพ่อค้า และโรงเลื่อยใน
ท้องถิ่น นั้นกลายเป็นวิกฤติของสภาพป่าทั้งหมดของประเทศ ซึ่งต่อมารัฐบาลได้มีนโยบาย
การปิดสัมปทานป่า และกระตุ้นหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงประชาชนให้เกิดการฟื้นฟูและ
อนุรักษ์ป่าไม้เพื่อให้กลับมาคงสภาพอุดมสมบูรณ์ดังเดิม

บ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว ผู้คนในชุมชนมีประสบการณ์ร่วมในการเผชิญกับพัฒนาการทางด้านป่าไม้
อย่างต่อเนื่องมาหลายชั่วอายุคน และเป็นหมู่บ้านขนาดเล็กที่อยู่ใกล้ชิดกับพื้นที่สัมปทาน
ป่าไม้ มีโรงเลื่อยตั้งอยู่ในพื้นที่ จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลจึงได้คัดเลือกให้หมู่บ้าน
ลาดห้อย เป็นหมู่บ้านนำร่องในการพัฒนาเพื่อให้หลุดพ้นจากความยากจน โดยการส่งเสริม
นโยบายการเลี้ยงสัตว์ควบคู่ไปด้วยกับการแบ่งเขตดิน เขตป่า เพื่อให้ประชาชนมีรายรับ
จากการทำเกษตรกรรม ส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีตลาดรองรับ ซึ่งจะทำให้
ประชาชนไม่ต้องบุกเบิกป่า ในปัจจุบันการดำเนินงานดังกล่าวถือว่าได้รับผลสำเร็จ
เป็นอย่างดีพอสมควร ประชาชนเริ่มที่จะมีแนวคิดตื่นตัวในการปกป้องรักษาป่าไม้เอาไว้
ประชาชนรู้จักทำมาหากิน ติดต่อกับผู้อื่น เรียนรู้การค้าขายเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน
ผลผลิตของตนเองที่เกิดจากป่าและการเก็บผลผลิตจากป่า อย่างไรก็ตามยังมีประชาชน
บางส่วนที่ยังมีการบุกเบิกอยู่ แต่ก็เกิดขึ้นในพื้นที่ห่างไกลเมืองและสายตาของคนทั่วไป

จึงเป็นที่มาของแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะพานหะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้โดยภูมิปัญญาชาวบ้าน

ชาวบ้านลาดห้อย และวิถีชีวิตที่พึ่งพาและสัมพันธ์กับธรรมชาติอย่างแนบแน่น ก่อให้เกิดความรัก ห่วงแหนพื้นที่ป่าถือเป็นแหล่งอาหารของชุมชน ประกอบกับ วัฒนธรรมและประเพณีที่สอดคล้องกับนิเวศวัฒนธรรมของพื้นที่ รวมถึงภูมิปัญญา ที่ถ่ายทอดจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลานในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติ จึงก่อให้เกิด “ฮีด” และ “ธรรมนิยม” ของการอยู่ร่วมกันของคนกับธรรมชาติ คนกับคน และคนกับสิ่ง เหนือธรรมชาติ ซึ่งลูกหลานของชุมชนบ้านลาดห้อยที่ถือเอาภูมิปัญญาของบรรพบุรุษมาเป็น เครื่องมือในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูป่าได้อย่างแนบเนียนทั้งในพื้นที่ป่ามหัศจรรย์ ป่าผิงคนตาย (ป่าช้า) และพื้นที่ป่าสาธารณะอื่น ๆ ของชุมชน กล่าวคือ ป่ามหัศจรรย์บ้านลาดห้อย มีเนื้อที่ ประมาณ 3 ไร่ ตามความเชื่อ คือสถานที่อยู่อาศัยของ “ผี” บรรพบุรุษที่ช่วยดูแล คุ่มครอง และปกป้องรักษา ดูแลลูกหลาน ชาวบ้าน ชุมชน และสถานที่ที่สามารถดลบันดาลให้เกิดสิ่งที่ไม่ดีกับผู้คนที่ไม่เคารพยำเกรง และมีพฤติกรรมล่วงละเมิดต่อมหัศจรรย์ ทั้งนี้โดยมี “เจ้าจ้ำ” เป็นบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากคนในชุมชนให้เป็นตัวแทนในการสื่อสารกับ “ผี” ทำหน้าที่ ดำเนินกิจกรรมและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับผีมหัศจรรย์ หรือผีปู่ตา นอกจากนี้เจ้าจ้ำยังทำ หน้าที่ดูแล รักษา และป้องกันทรัพยากร โดยเฉพาะ “ต้นไม้” ที่มีอยู่ในป่ามหัศจรรย์ ซึ่งหาก ต้องการต้นไม้ก็ต้องให้เจ้าจ้ำเป็นสื่อกลางในการขออนุญาต มิฉะนั้นจะเกิด “คะลำ” ที่ทำให้ได้รับโทษภัยจนถึงชีวิตได้ ซึ่งมหัศจรรย์ของบ้านลาดห้อย ได้รับความเคารพและ ยำเกรงจากชาวบ้านเป็นอย่างมาก และกลายเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของหมู่บ้านที่ห้ามมิให้ผู้ใด ล่วงละเมิด ขัดห้ามและข้อปฏิบัติป่ามหัศจรรย์ของชาวบ้านลาดห้อย อย่างไรก็ตามบุคคลที่ไม่ สัมมาคารวะ ลบหลู่ ประพฤติตนในสิ่งที่ผิดแผกธรรมเนียมปฏิบัติก็อาจจะถูกผีที่อยู่ในป่า มหัศจรรย์ลงโทษให้เกิดอุบัติเหตุในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ ปวดหัว ปวดท้อง เป็นไข้ อาเจียน หรือเป็นบ้า ทั้งนี้การลงโทษของผีมหัศจรรย์เป็นการสั่งสอนให้คนรู้จักกระทำในสิ่งที่ถูกที่ควร เท่านั้น ป่ามหัศจรรย์ จึงเป็นองค์กรทางสังคมที่สำคัญของหมู่บ้านลาดห้อยเพราะถือว่าเป็น สถานที่สิงสถิตวิญญาณบรรพบุรุษผู้ที่จะให้ความคุ้มครอง และดูแลทุกข์สุขของคนที่ย้าย อยู่หมู่บ้าน รวมถึงผลผลิตทางการเกษตร ไร่ นาให้ได้ผลผลิตดี อุดมสมบูรณ์ ส่วนทรัพย์สิน วัว ควาย อันเป็นทรัพย์สมบัติของคนในหมู่บ้านก็ไม่ให้ถูกลักขโมย และบ้างก็ เชื่อกันว่าสัตว์ใหญ่ น้อย เหล่านั้นเป็นบริวารของผีมหัศจรรย์ ชาวบ้านลาดห้อยยังคงมีความเชื่อ

ดั้งเดิมที่ถูกปลูกฝังกันมาจากรุ่นสู่รุ่นถึงความศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อ และความศรัทธาผีป่า
 มเหศักดิ์อย่างเหนียวแน่น ถึงแม้ว่าจะยังมีบางคนที่เชื่อบ้างไม่เชื่อบ้างก็ตาม แต่ก็ปฏิบัติ
 ตามข้อห้ามเกิดจากมติของชุมชนได้ร่วมกันกำหนดขึ้นมา อันเป็นเหตุให้ชาวบ้านทุกคนไม่
 ก้าวก้าว เคารพพิธีซึ่งกันและกัน ซึ่งหากชาวบ้านต้องการตัดต้นไม้ในป่ามเหศักดิ์จะต้อง
 ใช้เจ้าเป็นตัวกลางในการสื่อความประสงค์ด้วยการเสี่ยงทาย

อย่างไรก็ตามข้อห้ามที่ชาวบ้านจะต้องถือปฏิบัติต่อป่ามเหศักดิ์คือยังรวมถึง
 พฤติกรรมของบุคคลด้วย อาทิ ไม่แสดงกริยาหรือพฤติกรรมอันไม่เหมาะสมกับสถานที่
 อาทิ การปัสสาวะ อุจจาระ ต้มสุรา เสพของมีนเมา หรือกระทำในเชิงขู่สาวในดอนปู่ตา
 ซึ่งสิ่งเหล่านี้กลายเป็นสิ็ด คองที่ถูกบ่มเพาะ อบรมสั่งสอนมาจากบรรพบุรุษรุ่นสู่รุ่น
 หลานเพื่อให้มีธรรมเนียมปฏิบัติในการครองชีวิต และครองตนในทางที่เหมาะสม ซึ่งผีป่า
 มเหศักดิ์สามารถกำหนดบทบาทที่เหมาะสมของคนที่อยู่อาศัยร่วมกันในชุมชนได้ และยังทำ
 ให้ป่าไม้ในป่ามเหศักดิ์มีความอุดมสมบูรณ์ มีต้นไม้หนาแน่น มีสัตว์อาศัยอยู่เป็นจำนวน
 มาก ป่ามเหศักดิ์จึงเป็นกลไกที่แยกย่อยในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนให้คง
 อยู่ และประชาชนใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า รักรักษ์และหวงแหน ซึ่งส่งผลให้การอยู่ร่วมกัน
 ในสังคมมีความสงบ

การพึ่งพาป่าชุมชนใช้ของชุมชนบ้านลาดห้อย สามารถจำแนกแหล่งทรัพยากร ได้แก่
 ป่า แหล่งน้ำ และภูเขา การอยู่การกินของชุมชนอาศัยทรัพยากรป่าไม้ทั้งสิ้น ทั้งนี้เพื่อการ
 ดำรงชีวิตจากการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากรุ่นก่อนสู่รุ่นใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการสังเกต
 การสร้างอุปกรณ์ในการหากรรมวิธีในการเก็บอาหารไว้รับประทานได้นาน ๆ เช่น การเก็บ
 หน่อไม้มาดองเก็บไว้ และการเก็บเห็ดต้องเก็บตอนกลางคืน ประชาชนในชุมชนบ้านลาดห้อย
 ยังไม่รู้จักรัสการเคมี ไม่ใช้ยาฆ่าแมลง ฆ่าหญ้า ฆ่าสัตว์ ไม่ใช้ปุ๋ยเคมีใช้สิ่งของในธรรมชาติ
 ให้เกื้อกูลกัน ใช้มูลสัตว์ ใบไม้ใบหญ้าที่เน่าเปื่อยเป็นปุ๋ย ทำให้ดินอุดมสมบูรณ์ น้ำสะอาด
 และไม่เหือดแห้ง ชุมชนเคารพธรรมชาติ เชื่อว่ามีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีเทพ มีเจ้าสถิตอยู่ในดิน น้ำ
 ป่า เขา สถานที่ทุกแห่งจะทำอะไรต้องขออนุญาตและทำด้วยความเคารพและพอดีพองาม
 ชุมชนรู้คุณทรัพยากรธรรมชาติที่ได้ให้ชีวิตแก่ตน พิธีกรรมต่าง ๆ ล้วนแสดงออกถึงแนวคิด
 การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ เช่น งานบุญพิธีที่เกี่ยวกับน้ำ ข้าว ป่าเขา รวมถึงสัตว์ บ้านเรือน
 เครื่องใช้ เครื่องจักสาน พิธีสู่ขวัญข้าว เป็นต้น ความสัมพันธ์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ
 เป็นสิ่งที่ชาวบ้านยังคงความสัมพันธ์กับพวกเขาด้วย การทำบุญและรำลึกถึงอย่าง
 สม่ำเสมอทุกวันหรือในโอกาสสำคัญด้วยความเชื่อเรื่องผี และวิญญาณหลังความตาย

โดยเชื่อว่าคนตายยังโลกหลังความตายและสามารถให้คุณให้โทษแก่บรรดาลูกหลานที่ยังมีชีวิตอยู่ได้

กระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและป่าชุมชนใช้ของชาวบ้านลาดห้อย ถือเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นอันชาญฉลาดที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ โดยการปลูกฝังความเชื่อและศรัทธาในผีบรรพชนเกี่ยวโยงไปถึงความผูกพันระหว่างคนกับป่า ด้วยเหตุที่ชาวบ้านยังต้องพึ่งพาธรรมชาติ และใช้ประโยชน์จากป่าอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงเป็นเหตุผลที่คนจะต้องอยู่ร่วมกับป่าอย่างกลมกลืน มีจิตสำนึกในการใช้ประโยชน์จากป่าอย่างรู้คุณค่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลายสาเหตุ ได้แก่ ความสามัคคีความเข้มแข็งของชุมชนและแกนนำชุมชน การมีจิตสำนึกร่วมกัน ความเสียสละ รวมถึงการยอมรับและเคารพในสิทธิของบุคคลที่อาศัยอยู่ร่วมกันในท้องถิ่น ทำให้การดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันของคนกับธรรมชาติ คนกับคน และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติมีความสงบ ราบรื่น รวมถึงกับการเสริมสร้างภูมิปัญญา ความคิดและความเชื่อให้กลายเป็นมรดกตกทอดมาสู่ลูกหลานคนรุ่นใหม่ ในรูปแบบของ “คะลำ” หรือข้อห้ามเพื่อใช้ในการควบคุมสังคมและพฤติกรรมที่หลากหลายและแตกต่างของคนที่อยู่ร่วมกันให้มีความสงบสุข ซึ่งเหตุผลของการดำรงอยู่ของ คำว่า “คะลำ” ที่มีความศักดิ์และไม่เสื่อมคลายไปจากสังคมจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ภายใต้กระแสการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ก็คือ จำนวน ปริมาณ และความต้องการของคนที่มีมากขึ้นจากความต้องการบริโภคภายในครัวเรือน พัฒนาไปสู่การซื้อขายแลกเปลี่ยน ดังนั้นในตลาดท้องถิ่นบ้านลาดห้อย ร้านรับซื้อและขายสินค้าของชาวเวียดนาม หรือตลาดเมืองเซโปนอาจพบเห็นสัตว์ป่า พืชพันธุ์ป่าวางจำหน่ายอยู่เป็นประจำ แตกต่างกันไปตามฤดูกาล จึงทำให้เกิดการแย่งชิงทรัพยากรอันอาจทำให้เกิดพฤติกรรมการบุกรุกพื้นที่ในการเก็บเกี่ยวทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้มาใช้มากขึ้นจนเกินความพอดี ซึ่งแสดงให้เห็นว่า “คนเมือง” ยังต้องการทรัพยากรและพึ่งพาป่าอยู่มากไม่แตกต่างไปจากคนในพื้นที่บ้านลาดห้อย แตกต่างกันที่ชาวบ้านพึ่งพามากแต่ก็เพื่อการยังชีพ จึงทำให้เกิดความรัก ความหวงแหน การเคารพ ด้วยการเก็บผลผลิตจากป่าอย่างประหยัดและใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า ซึ่งทำให้ชาวบ้านต้องประสานวิถีชีวิตของตนเองกับป่าอย่างแน่นแฟ้น ในปัจจุบันถึงแม้ว่านิเวศวัฒนธรรม และภาวะความทันสมัยจะเข้ามาบีบคั้นและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในสังคมมากขึ้นทุกวันนี้ก็ตาม แต่ทรัพยากรและผลผลิตที่เก็บได้จากป่าก็มีคุณค่าต่อชีวิตและจิตใจอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นสัตว์ แมลง พืชผัก ต้น ราก เปลือก ดอก ผล ที่นำมาใช้โดยตรง หรือแม้แต่ปัจจัย 4 ซึ่งมีความสำคัญและ

มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิต จึงทำให้ “คะลำ” มีความศักดิ์สิทธิ์ในการรักษาสมดุลงของป่าและสมดุลงชีวิตของคนในบ้านลาดห้อย ดังนั้น องค์กรชุมชนจึงมีบทบาท และกำหนดหน้าที่ในการบริหารจัดการป่าวัฒนธรรมอย่างเข้มแข็ง เป็นไปตามข้อกำหนด เงื่อนไข และแนวปฏิบัติของชุมชน

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้โดยหน่วยงานภาครัฐ

ความคาดหวังในการรักษาป่าของชุมชนที่อยู่นอกเหนือความสนใจและนโยบายของรัฐบาลกลางจึงได้รับความสนใจเป็นอย่างมากจากประชาชนในพื้นที่บ้านลาดห้อย โดยหน่วยงานระดับบ้านและประชาชนต่างให้ความสนใจและให้ความร่วมมือในการรักษา ประเพณีและธรรมเนียมของชุมชนที่เป็นกลไกของการอนุรักษ์ป่าชุมชน ป่ามหัดศักดิ์ และป่าฝิ่งคนตายอย่างเข้มข้นด้วยการปฏิบัติตามข้อห้าม มาตรการ และมติของชุมชน รวมถึงการปรับใหม่ในกรณีที่มีการล่วงละเมิดข้อห้ามต่าง ๆ

นอกจากนี้ นโยบายของรัฐบาลกลาง ที่ถูกนำมาสู่นโยบายการปฏิบัติโดยแผนกกลกิกรรมและป่าไม้เมืองเซโปนนั้นคือ การจัดสรรพื้นที่ป่าไม้ให้หน่วยงานระดับหมู่บ้านและประชาชน ในพื้นที่ดูแล บริหารจัดการ และใช้ประโยชน์ นั่นก็จะมีผลกระทบ หากให้ผลลัพธ์หรือผลการทำงานอยู่ในเกณฑ์ดีก็สามารถขอขออนุญาตจากประเทศต้นสังกัดมาดำเนินการต่อไปได้อีก ทั้งนี้การส่งเสริมการปลูกป่าของหน่วยงานต่างประเทศจะต้องมีเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ โดยเฉพาะบุคลากรของแผนกกลกิกรรมของเมืองร่วมดำเนินการให้ข้อเสนอแนะ และลงพื้นที่ทำงานภาคสนามร่วมกันเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลตามแนวทางและนโยบายของพรรค

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าหน่วยงานของภาครัฐระดับเมืองจะให้ความสำคัญต่อกิจกรรม โครงการ และแผนงานในการเพิ่มพื้นที่ป่า รวมถึงการอนุรักษ์ร่วมกับองค์กรความช่วยเหลือจากต่างประเทศหลายโครงการ และให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในหลายรูปแบบ แต่หน่วยงานภาครัฐก็ได้แสดงให้เห็นว่ามาตรการและวิธีการดังกล่าวยังไม่สามารถตอบสนองนโยบายของประเทศในภาพรวม รวมถึงการอนุรักษ์ และฟื้นฟูป่าไม้ได้ตามเป้าหมาย

แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้โดยหน่วยงานภาครัฐ และประชาชน

ในปี พ.ศ. 2551 - 2552 ภาครัฐกระทรวงกลกิกรรมและป่าไม้ ได้มีการจัดตั้งปฏิบัติโครงการยุติการถางป่าทำไร่และการหลุดพ้นจากความยากจน พร้อมกับการพัฒนาประเทศ การปรับปรุงการปกครอง และโครงสร้างพื้นฐาน และจากการประชุมป่าไม้ทั่ว

ประเทศครั้งที่ 1 ในปี พ.ศ. 2532 เป็นต้นมา รัฐบาลของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้เข้ามามีบทบาท เพื่อส่งเสริมขยายให้เกิดการจัดการป่าไม้แบบยั่งยืน โดยเฉพาะรัฐบาลได้สร้างแผนการดำเนินงานป่าไม้เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2534 ได้มีนโยบายประกาศเกี่ยวกับพื้นที่รักษาป่าไม้ (สภาแห่งชาติลาว, 2550, หน้า 6) ทั้ง 3 ประเภท คือ เขตป่าสงวนประมาณ 4.40 ล้านเฮกตาร์ ป่าป้องกันประมาณ 8.00 ล้านเฮกตาร์ และป่าผลิตประมาณ 3.30 ล้านเฮกตาร์ และยังมีป่าทางธรรมชาติที่ยังไม่ได้มีการออกเป็นกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ที่รัฐบาลอนุญาตให้ประชาชนสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าได้ (ป่าชุมชนของบ้าน) ประมาณ 119 ล้านเฮกตาร์ และป่าปลูก 308,782 เฮกตาร์ เพื่อเพิ่มเนื้อที่การปกคลุมจากป่าธรรมชาติ 6.55 ล้านเฮกตาร์ สำหรับการยกระดับอัตราการปกคลุมให้ได้ร้อยละ 70 (ประมาณ 16.60 ล้านเฮกตาร์)

รัฐบาลโดยกระทรวงกสิกรรมและป่าไม้ ว่าด้วยข้อตกลงฉบับเลขที่ 0173/กป. ลงวันที่ 2 สิงหาคม 2548 ได้ระบุไว้ว่า การฟื้นฟูป่าไม้ธรรมชาติ เพื่อการคุ้มครอง การอนุรักษ์และฟื้นฟู การพัฒนาและการนำใช้ป่าไม้ (ใช้ประโยชน์จากป่าไม้) และที่ดินป่าไม้แบบยั่งยืนให้ถูกต้องและสอดคล้องตามกฎหมายป่าไม้และนิติกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการคุ้มครองป่าไม้และที่ดินป่าไม้ตาม 3 ประเภทป่า คือ ป่าป้องกัน ป่าสงวน และป่าผลิต ทั้งนี้เพื่อเพิ่มเนื้อที่ปกคลุมป่าไม้ให้ได้ร้อยละ 70 ของพื้นที่ตามยุทธศาสตร์การพัฒนากสิกรรมและป่าไม้ ในปี พ.ศ. 2553 รัฐบาลดำเนินนโยบายการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ธรรมชาติที่ทรุดโทรมและปลูกป่าไม้ให้อุดมสมบูรณ์ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกสิกรรมและป่าไม้ มอบหมายให้แผนกกสิกรรมและป่าไม้แขวงนครหลวง ห้องการกสิกรรมและป่าไม้เมืองเทศบาลเป็นเจ้าภาพจัดตั้งแนวทางปฏิบัติตามนโยบาย กฎหมายและระเบียบการต่าง ๆ ในยุทธศาสตร์การพัฒนากสิกรรมและป่าไม้ ปี พ.ศ. 2563 ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่ พนักงาน ทหาร ตำรวจ นักธุรกิจ นักเรียน นักศึกษา และประชาชนจนถึงชาวเผ่าในการดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การปลูกป่าทั่วประเทศ 150,000 เฮกตาร์ ในปี พ.ศ. 2553 และแผนการพัฒนาเป็นบ้าน 3 สร้าง คือ สร้างแขวงให้เป็นหัวหน่วยยุทธศาสตร์ สร้างเมืองเป็นหัวหน่วยเข้มแข็งรอบด้าน และสร้างบ้านเป็นหัวหน่วยพัฒนา โดยที่ภาครัฐได้นำร่องบ้านหาล้อเป็นบ้านต้นแบบยุทธศาสตร์การพัฒนากสิกรรมและป่าไม้ใน พ.ศ. 2563 โดยระบุว่า สิทธิเสรีภาพของชุมชนมีบทบาทสำคัญในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ รวมไปถึงทรัพยากรธรรมชาติ

อื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์และส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนบ้านลาดห้อย
ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน

การปรับตัวของชุมชนบ้านลาดห้อยกับป่าชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นตั้งแต่ร่วมกระบวนการตัดสินใจในการดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่งในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงานและการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้แบบชุมชนมีส่วนร่วม ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้และสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นในชุมชนให้อยู่ได้และพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นธรรมโดยรวมกับภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม และการใช้ประโยชน์หรือจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม ในชุมชนบ้านลาดห้อย พร้อมทั้งสร้าง กฎเกณฑ์ข้อตกลงในการดูแลทรัพยากรป่าไม้

จากการดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้บ้านลาดห้อยแบบชุมชนมีส่วนร่วม ทำให้ได้กฎระเบียบ การบริหารการปกครองบ้านลาดห้อย สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว เป็นระเบียบที่ได้มีความร่วมมือระหว่างภาครัฐและประชาชนชาวบ้านลาดห้อย ซึ่งครอบคลุมการบริหารจัดการทุกด้านของหมู่บ้านมิใช่เฉพาะการจัดการป่าชุมชน เท่านั้น ทั้งนี้เพราะนโยบายของรัฐบาลมีเป้าหมายที่จะให้หมู่บ้านลาดห้อยเป็นหมู่บ้านนำร่อง ในการพัฒนาทุกด้านนั่นเอง ทั้งนี้การร่างกฎระเบียบได้มีการอ้างอิงกฎหมายหลายฉบับด้วยกัน ได้แก่

- กฎหมายว่าด้วยการสร้างนิติกรรม ฉบับเลขที่ 19/สพช. ลงวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2555 (ค.ศ. 2012)
- กฎหมายว่าด้วยการการปกครองท้องถิ่น ฉบับปรับปรุง เลขที่ 68/สพช. ลงวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015)
- คำแนะนำเกี่ยวกับการสร้างกฎระเบียบบ้านฉบับเลขที่ 10/พน. ลงวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2559 (ค.ศ. 2016)
- ข้อตกลงของรัฐมนตรีกระทรวงภายใน ฉบับเลขที่ 647/พน. ลงวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2559 (ค.ศ. 2016) ว่าด้วยการออกเอกสารทางการขององค์การปกครองบ้าน

- ข้อตกลงของรัฐมนตรีกระทรวงภายใน ฉบับเลขที่ 647/พน. ลงวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2559 (ค.ศ. 2016) ว่าด้วยการเก็บเงินประกอบส่วนพัฒนาบ้านของประชาชน

- ข้อตกลงของรัฐมนตรีกระทรวงภายใน ฉบับเลขที่ 647/พน. ลงวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2559 (ค.ศ. 2016) ว่าด้วยการจัดตั้งและการเคลื่อนไหวขององค์การปกครองบ้าน

เพื่อรักษาความสงบ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชาวบ้านให้มีความเข้มแข็ง เพื่อต้านสกัดกั้นปรากฏการณ์ย่ำแย่ภายในบ้านให้หลุดลงและสร้างบ้านให้มีความสงบสุข และปลอดภัย ฉะนั้น องค์การปกครองบ้านลาดห้อยและองค์การจัดตั้งมหาชนพร้อมด้วย องค์การจัดตั้งต่าง ๆ ภายในบ้าน จึงร่วมมือกันในการสร้างกฎระเบียบบริหารการปกครองบ้านขึ้น เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงในการจัดตั้งปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 10 หมวด โดยรายละเอียดของแต่ละหมวดโดยสังเขปมีดังนี้

หมวดที่ 1 บทบัญญัติทั่วไป ซึ่งได้กล่าวถึงสภาพรวมของบ้านลาดห้อย บ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต ประชาชนเป็นเผ่าตรี (ลาวเทิง) อาชีพหลัก ทำนา ทำสวน อาชีพสำรอง คือ การเลี้ยงสัตว์ บ้านลาดห้อยในอดีตอพยพมาจากชุมชนสังคมนิยมเวียดนามในสมัยฝรั่งเศสปกครอง มาตั้งรกรากเป็นหมู่บ้าน เพราะเห็นว่าพื้นที่นี้อุดมสมบูรณ์ มีความรักและผูกพันกับป่าไม้ตลอดมา ป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งปัจจัยสี่ ปัจจุบันบ้านลาดห้อย ทำการเปิดการเรียนการสอนอยู่ 2 ระดับ ได้แก่ “โรงเรียนประถมสมบูรณ์ลาดห้อย” และ “โรงเรียนมัธยมต้นลาดห้อย” ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม บางส่วนประกอบอาชีพเป็นพนักงานของรัฐ บริษัท และรับจ้างทั่วไป โดยรายได้ส่วนใหญ่มาจากการทำการเกษตร และมีรายได้เสริมจากการรับจ้างทำงานก่อสร้าง ส่วนใหญ่หัวหน้าครอบครัวเป็นแรงงานหลักในการประกอบอาชีพในภาคเกษตร ส่วนใหญ่ชาวบ้านเลี้ยงหมู วัวและควาย แบบปล่อยตามพื้นที่ของตนเอง ไม่มีการทำคอกปศุสัตว์

วัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อ บรรพบุรุษของชุมชนบ้านลาดห้อย ได้ยึดถือสืบทอดต่อกันมารุ่นต่อรุ่น มีการเลี้ยงผี เป็นกิจกรรมที่ชาวบ้านจะมีการแจกข้าวหาพ่อแม่ ปู่ย่าตายาย บรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปเลี้ยงจ้านี้ก็จะมีทั้งเลี้ยงจ่าผีพ่อ แม่ ปู่ย่า ตายาย ผีข้าวใหม่ ผีกำเนิด ผีข้าว และผีเหยา เป็นต้น กิจกรรมเลี้ยงจ่า นี้สะท้อนให้เห็นถึงความกตัญญู กตเวทิต์ที่ชาวบ้านมีต่อพ่อ แม่ ปู่ย่า ตายาย ผู้มีพระคุณ หรือแม้กระทั่งธรรมชาติสิ่งเหนือ

ธรรมชาติที่พวกเขาได้ใช้ประโยชน์นับถือและมีความเชื่อความศรัทธา ในแง่เชิงนิเวศ วัฒนธรรมมองว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงของชุมชนที่ส่งผลมาจากการปรับตัวให้เข้ากับ สภาพแวดล้อม โดยชุมชนบ้านลาดห้อมมีพื้นฐานสำคัญคือ ความเชื่อซึ่งเป็นเงื่อนไขหลัก กำหนดกระบวนการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของชุมชนทางด้านวัฒนธรรมกับ พฤติกรรมของมนุษย์

กฎระเบียบการบริหารบ้านฉบับนี้ กำหนดมาตรการ ระเบียบการที่ตั้งและภาระ บทบาท ขอบเขตการนำใช้เป้าหมายการปรับปรุง เพื่อให้บ้านมีความสงบสุข มีความเป็น ระเบียบเรียบร้อยและการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อย่างถูกต้องตามระเบียบการที่กำหนดไว้ และยังอำนวยความสะดวกให้แก่ชาวบ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน) ในการคุ้มครองบริหารและแก้ไขข้อ ขัดแย้ง ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในบ้าน

หมวดที่ 2 การดำเนินการของพรรคและองค์การจัดตั้งมหาชน ที่เกี่ยวข้องกับ เคลื่อนไหวกิจกรรมของการจัดตั้งมหาชน โดยประชาชนภายในบ้านเป็นสมาชิกองค์การ จัดตั้งมหาชน ต้องได้เข้าร่วมการดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การดังกล่าว มีสิทธิ และหน้าที่ช่วยเหลืองานพรรคและองค์การจัดตั้งมหาชน ช่วยติดตาม ตรวจสอบและ ยกระดับปฏิบัติตามมติขององค์การจัดตั้งรากฐานพรรค การดำเนินการของแนวลาสร้าง ชาติและองค์การจัดตั้งมหาชนของบ้าน ช่วยหน่วยพรรคบ้าน คณะรากฐานในการค้นคว้า ปรับปรุงการจัดตั้งของพรรค

หมวดที่ 3 การดำเนินการบริหารและการปกครอง ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง บริหารของบ้าน อิงตามกฎหมายว่าการปกครองท้องถิ่น บ้านต้องมีห้องกรบ้าน เพื่อเป็นที่ ดำเนินการขององค์การปกครองบ้าน นายบ้านพร้อมคณะต้องประจำการอยู่ห้องกรหรือ อาจมีการอยู่เวรประจำการหรือให้บริการสถานที่และเก็บเอกสารทางราชการ และว่าด้วย การเรียกประชุมและสรุปรายงาน

หมวดที่ 4 การดำเนินการเศรษฐกิจ การเงิน ด้านการดำเนินธุรกิจ หากบุคคล ใดต้องการทำธุรกิจหรือเปิดบริการใดหนึ่งต้องปฏิบัติตามระเบียบการที่เกี่ยวข้องต้อง รักษาความสะอาด ต้องปฏิบัติพันธะประกอบส่วนให้บ้าน รับประกันความสงบ ความปลอดภัย และข้อห้าม ที่ระบุไว้

หมวดที่ 5 การดำเนินการวัฒนธรรม สังคม ที่เกี่ยวข้องกับสถาบันครอบครัว โดยพ่อ แม่ผู้ปกครองต้องเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตให้แก่ลูกหลานในการกล่าว ตักเตือน การไปมา การทำมาหากินแบบสุจริต ปลูกจิตสำนึกลูกหลานมีความโอบอ้อมอารี

กตัญญู รู้คุณค่าคนและ ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความซื่อสัตย์ต่อกันและครอบครัว สังคมและประเทศชาติ ด้านการศึกษา พ่อ แม่ ผู้ปกครองแต่ละครอบครัวต้องเอาใจใส่ ศึกษา อบรมลูกหลาน เด็กที่อยู่ในเกณฑ์อายุให้ได้เข้าโรงเรียนหมดทุกคน ห้ามไม่ให้ ลูกหลานออกจากโรงเรียนกลางคัน การรักษาอนามัย 3 สะอาด ได้แก่ กินสะอาด อยู่สะอาด ตี๋มสะอาด ห้ามทิ้งเศษเหลือใช้และสิ่งโสโครกบนถนน คลองน้ำ ร่องน้ำและ สะพานหรือที่สาธารณะต่าง ๆ แต่ละครอบครัวต้องสร้างห้องน้ำไว้ในครอบครัวของตน และสร้างคอกสัตว์ไว้ได้ถุนเรือน และเด็กในวัยในเกณฑ์อายุต้องได้รับการการฉีดวัคซีน และ หยอดยาให้ตามระเบียบสาธารณสุขกำหนดไว้แต่ละครอบครัวต้องสร้างครอบครัว ให้กลายเป็นครอบครัวแบบอย่างสาธารณสุข ในส่วนของการส่งเสริมวัฒนธรรมและ ฮีตคองประเพณี แต่ละครอบครัวต้องได้ปรับปรุงและส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม ปกป้อง รักษา ปุชนิสถาน และวัด อบรมลูกหลานให้รู้จักวัฒนธรรม และฮีตคองประเพณีอันดีงาม ของชาติ ของเผ่า มารยาทสุภาพเรียบร้อย อ่อนโยน สกตกันการเผยแพร่ สื่อลามก อนาจารจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องแล้วสร้างครอบครัวให้กลายเป็นครอบครัววัฒนธรรมใหม่ การปฏิบัติพันธะด้านสวัสดิการสังคม แต่ละครอบครัวมีพันธะประกอบส่วนเงินสด เพื่อช่วยเหลือกันเวลาเกิดอุบัติเหตุ เสียชีวิต อักคิภัย อุทกภัยและอื่น ๆ พันธะพัฒนาบ้าน ทั้งนี้ให้บุคคลใดที่ไปออกแรงงานอยู่ภายในและต่างประเทศต้องช่วยเหลือปฏิบัติตามพันธะ เพื่อพัฒนาบ้าน 100,000 /กิบ/ปี ต่างประเทศ 300,000 /กิบ/ปี ส่วนเงื่อนไขในการสร้าง ครอบครัว หญิงหรือชายต้องมีอายุ 18 ปีขึ้นไปตามความสมัครใจ หากเป็นโสด หย่าร้าง เป็นหม้ายโดยมิใบรับรองที่ถูกต้องจากองค์การจัดตั้งที่เกี่ยวข้องหรือจากนายบ้านที่ตน อาศัยอยู่ ส่วนบุคคลใด เป็นเพศเดียวกัน เป็นบ้าใบ้ เสียจิต เป็นโรคติดต่อที่เป็นอันตรายต่อ ชีวิต สุขภาพของผัว เมียและลูก บุคคลที่อยู่ในคุกไม่อนุญาตให้เป็นผัวเมีย และระเบียบการ ลูขอคือ เมื่อคู่บ่าวสาวรวมกันก่อนเป็นผัว เมียกัน ถ้าหากถ้าชายไม่รับผัวแล้วก็จะเสีย ค่าทำร้ายจิตใจ ค่าทำขวัญตามฮีตคองประเพณี และฝ่ายหญิงก็เช่นเดียวกัน

หมวดที่ 6 การดำเนินงานป้องกันชาติ ป้องกันความสงบ เกี่ยวกับพันธะในการ ดำเนินการกับชาติ ทั้งนี้แต่ละครอบครัวต้องปฏิบัติพันธะของตนเอง ต้องดำเนินการป้องกัน ชาติ ป้องกันความสงบ แต่ละครอบครัวภายในบ้าน ต้องมีความสามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน ในเวลาที่เกิดความยุ่งยาก จำเป็น ช่วยเหลือกัน ไม่พูดคำหยาบหรือใช้ความรุนแรง อาละวาดกัน ต้องรักษาความสงบ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้าน

หมวดที่ 7 ว่าด้วยข้อห้าม เกี่ยวกับห้ามผูกมัดตัวตามขอบทาง เสไฟฟ้า หน้าโรงเรียน โรงหมอ สารณประโยชน์ ห้ามมิให้บุคคลหรือครอบครัวปล่อยสัตว์ของตนเอง ในฤดูกาลผลิต ห้ามตัดไม้ ทำลายป่าและเผาป่า ห้ามเปลี่ยนแปลง โยกย้ายหลักหมายของเขตแดน พื้นฟูป่า โดยมิได้รับอนุญาต ห้ามเปลี่ยนแปลงรูปแบบ การนำเข้าไปไม้และที่ดินป่าไม้ที่ได้กำหนดไว้ในแผนการฟื้นฟูป่าอย่างเด็ดขาด ห้ามบุกเบิก ตัด ถาง จุดหรือทุกรูปแบบที่ก่อให้เกิดไฟไหม้ป่าเป็นการทำลายเขตป่าไม้ที่ได้รับการฟื้นฟูใหม่เสียหาย ห้ามดำเนินกิจการต่าง ๆ ที่เห็นว่าเป็นผลกระทบต่อป่าไม้ ดิน สัตว์ป่า สิ่งแวดล้อมและอื่น ๆ อยู่ในเขตป่าฟื้นฟู ห้ามดำเนินการนำใช้ชุดค้น เจาะหรือปรับปรุงหน้าดินที่ก่อให้เกิดการชะและทำลายทรัพยากรแหล่งน้ำในเขตป่าสงวน ห้ามมิให้ครอบครัวหรือบุคคลภายในบ้าน บุคคลภายนอกหรือคนต่างประเทศ โฆษณาเผยแพร่ที่ไม่ได้รับอนุญาตจากองค์การปกครองบ้านอย่างเด็ดขาด ถ้าฝ่าฝืนจะถูกกล่าวตักเตือนและมีความผิดต่อหน้ากฎหมาย ห้ามเด็ดขาดมิให้ครอบครัว บุคคลใดหนึ่งเคลื่อนย้ายพลเมืองหรือไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่อื่นโดยมิได้รับอนุญาตจากอำนาจปกครองบ้านและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ห้ามเปิดเครื่องเสียงดังเกินขอบเขต ในกรณีมีงานทางสังคมต้องได้รับอนุญาตจากองค์การปกครองบ้านก่อน ห้ามบุคคลอื่นหรือครอบครัวโงงเอาของคนอื่นมาครอบครองเป็นของตนเอง ห้ามทิ้งสิ่งเศษเหลือที่ทำให้เกิดการรบกวนผู้อื่นและทำลายสิ่งแวดล้อม ห้ามมิให้ตัดแปลง แก้ไขสภาพรถทุกประเภทและป้ายรถผิดกฎหมาย ปฏิบัติทุกข้อห้ามระเบียบและกฎหมายต่าง ๆ กำหนดไว้

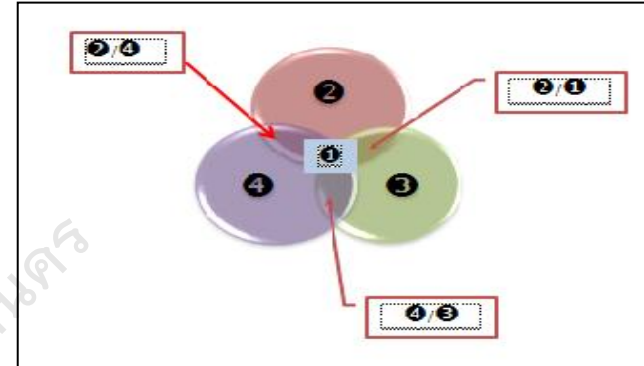
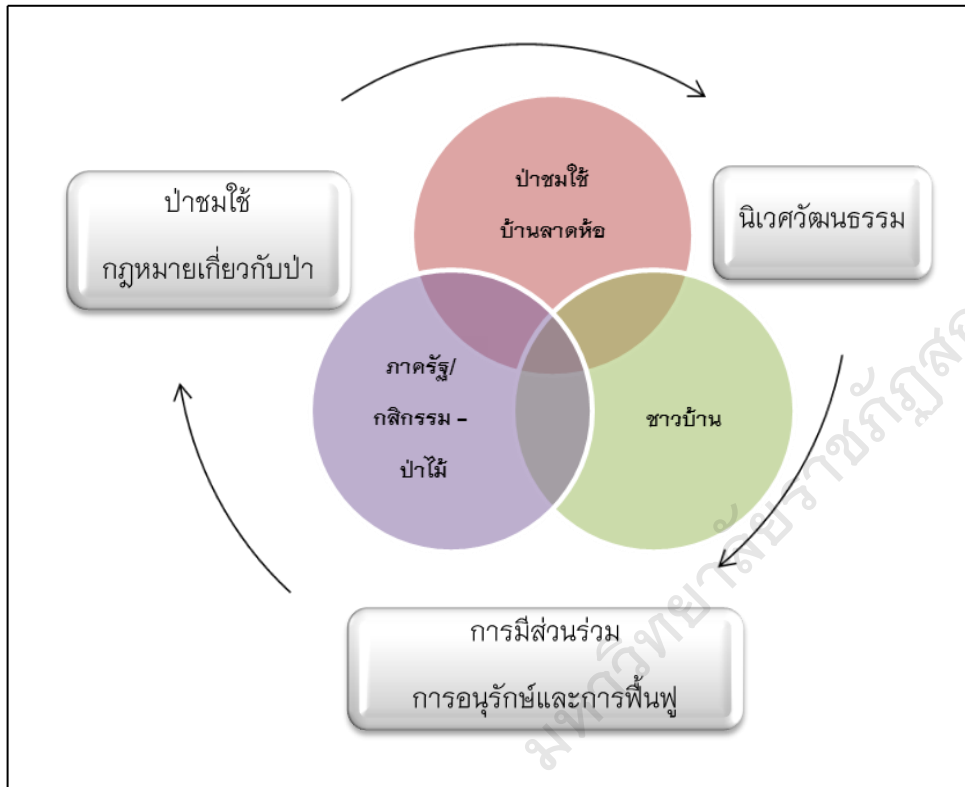
หมวดที่ 8 การแก้ไขข้อขัดแย้ง เกี่ยวกับหน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งขึ้นบ้าน เป็นหน่วยงานจัดตั้งทางสังคม แต่งตั้งโดยประชาชนภายในบ้านรับรองโดยเจ้าเมืองและการชี้แนะของบ้านและได้รับการแนะนำทางด้านวิชาการจากห้องการยุติธรรมเมือง มีภาระบทบาทหน้าที่ ขอบเขตสิทธิ การปรับข้อขัดแย้งขึ้นบ้าน อายุ หลักการและวิธีการทำงานของรัฐมนตรีว่าด้วยกระทรวงยุติธรรม

หมวดที่ 9 นโยบายและมาตรการ เกี่ยวกับผู้ที่มีผลงาน การจัดตั้งผู้มีผลงานดีเด่นในการจัดตั้งปฏิบัติกฎ ระเบียบการคุ้มครอง ป้องกันและพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ในเขตป่าฟื้นฟูให้ความร่วมมือ ข้อมูล ข่าวสารที่มีประโยชน์ให้แก่การจัดตั้งขึ้นบ้านคุ้มครององค์การปกครองบ้านจะนำเสนอขึ้นสูงยกย่องประจำปี ส่วนมาตรการต่อผู้ละเมิด บุคคลครอบครัว การตัดตั้งปฏิบัติต่อระเบียบบ้านฉบับนี้ ก่อให้เกิดความเสียหายให้แก่ประโยชน์

รวมของบ้าน และประโยชน์อันชอบธรรมของพลเมือง องค์การปกครองบ้านจะใช้มาตรการศึกษา อบรม ปรับและปฏิบัติตามกฎหมายกำหนดไว้

หมวดที่ 10 บทบัญญัติสุดท้าย เกี่ยวกับการจัดตั้งปฏิบัติ โดยมอบองค์การปกครองบ้าน หัวหน้าหน่วยครอบครัวเจ้าภาพในการเผยแพร่ แนะนำให้ประชาชนรับรู้ เข้าใจ พร้อมให้มีการติดตามและตรวจสอบ การจัดตั้งปฏิบัติ ข้อตกลงฉบับนี้ให้ได้รับผลดี ผลศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายฉบับนี้ นับตั้งแต่มีการลงลายเซ็น เป็นต้นไปและส่วนกฎ ระเบียบอื่นที่ขัดกับกฎหมายฉบับนี้ถูกยกเลิก

จากการผลการวิจัยแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนโดยภูมิปัญญาชาวบ้าน แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนโดยหน่วยงานภาครัฐและแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนโดยหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้ดังภาพประกอบ 57

- ❶ แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชน
- ❷ แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชน
- ❸ ชุมชนบ้านลาดห้อย
- ❷ ÷ ❸ ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับป่า
- ❹ ÷ ❸ ประชาชนกับรัฐที่มีความสัมพันธ์กับป่า
- ❹ ภาครัฐกับป่า
- ❹ ÷ ❷ ป่าบ้านลาดห้อยกับภาครัฐ

ภาพประกอบ 57 แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนบ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสหัสวันนะเขต สปป.ลาว

อภิปรายผลการวิจัย

ข้อ 1 พัฒนาการตั้งถิ่นฐานของหมู่บ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวง สะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และวิถีการดำรงชีวิตของ ชุมชนบ้านลาดห้อยที่มีความสัมพันธ์กับป่าชมไข่

หมู่บ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีพัฒนาการในการตั้งถิ่นฐานมาอย่างยาวนาน โดยผู้คนอพยพมาจากประเทศเวียดนาม ประมาณช่วงปี พ.ศ. 2426 (ค.ศ. 1883) อันเนื่องจากการขยายอำนาจของฝรั่งเศสเข้ามาตั้งถิ่นฐานใน สปป.ลาว ตั้งชื่อหมู่บ้านในครั้งแรกว่า “ลาดสาน” ต่อมาในปี พ.ศ. 2503 (ค.ศ. 1960) หมู่บ้านลาดสานได้รับผลกระทบจากสงครามเวียดนาม มีความสูญเสียเกิดขึ้นกับบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย และพื้นที่ทำกิน ชาวบ้านจึงได้อพยพไปหลบภัยที่ภูเขาชื่อ “กะจะ” ที่อยู่ไม่ไกลจากหมู่บ้านมากนัก ชาวบ้านจะหลบอยู่ในหลุมหลบภัยที่ขุดเป็นรูอยู่ใต้พื้นดิน จึงไม่สามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติไม่สามารถเพาะปลูกได้ การดำรงชีวิตอยู่ด้วยการหาของป่าเป็นอาหาร และได้รับการช่วยเหลือจากทหารอาสาสมัครของเวียดนามในด้านอาหาร และยารักษาโรค จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2517 (ค.ศ. 1974) ชาวบ้านได้ออกจากที่หลบภัยมาตั้งหมู่บ้านใหม่อีกครั้ง และได้ตั้งชื่อหมู่บ้านใหม่นี้ว่า “หมู่บ้านลาดห้อย” โดยได้รับความช่วยเหลือในด้านการพัฒนาภายหลังสงครามจากโครงการความช่วยเหลือจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้วิถีชีวิตสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมภายในหมู่บ้านก็มีพัฒนาการควบคู่ไปพร้อมกับการพัฒนาขององค์กรจากต่างประเทศ โดยเน้นที่การฟื้นฟูความเสียหายของประเทศที่ได้รับผลกระทบจากสงคราม ปัจจุบันประชาชนชาวบ้านลาดห้อยเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ตรี (ลาวเทิง) แต่รัฐบาลได้กำหนดชื่อเรียกอย่างเป็นทางการว่ากลุ่มชาติพันธุ์ “บรู” นับถือผีบรรพบุรุษ ดังนั้นในชีวิตประจำวันหรือแม้กระทั่งการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ จึงมีความสัมพันธ์ กลมกลืน และสอดคล้องกับธรรมชาติ รวมถึงสิ่งเหนือธรรมชาติเป็นอย่างมาก เนื่องจากชาวบ้านต้องพึ่งพิงธรรมชาติในการดำรงชีวิตอยู่ในทุก ๆ วัน จึงมีความยำเกรงและเคารพต่อธรรมชาติ รวมทั้งมีการสร้างกฎระเบียบขึ้นภายในหมู่บ้านเพื่อป้องกันไม่ให้ชาวบ้านล่วงละเมิดต่อธรรมชาติ โดยกำหนดเป็นกฎศัลบายและบอกเล่ากันจากรุ่นสู่รุ่นว่า “หากผู้ใดละเมิดข้อห้ามดังกล่าว ถือว่าคละล่า” ซึ่งแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาในการสั่งสอนลูกหลานให้มีความเคารพและยำเกรงต่อธรรมชาติที่ตนเองจะต้องพึ่งพาอาศัย ซึ่งผล

การศึกษาสอดคล้องกับงานของอินทรีา ครองศิริ (2557) ซึ่งทำการศึกษาเรื่องการศึกษา ตัวแบบการจัดการชุมชนพึ่งตนเองแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ของ ตำบล คลองพลู อำเภอบางบาล จังหวัดจันทบุรี ทั้งนี้ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึง การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อันจะนำไปสู่การอยู่ ร่วมกันและการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยองค์ประกอบของการพัฒนาและการดำรงอยู่ของ ชุมชนประกอบไปด้วย การปรับตัว ระบบความสัมพันธ์ในชุมชน การสร้างจิตสำนึก ทุนชุมชน รวมถึงการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ ได้แก่ องค์กรภายในชุมชน องค์กรภาครัฐ และองค์กรภาคเอกชน รวมถึงองค์การภายในชุมชนที่ร่วมมือกันในการปลูกฝังและถ่ายทอด วิถีชีวิต ประเพณี รวมถึงวัฒนธรรมที่เน้นการดำรงอยู่แบบพึ่งพาตนเอง พึ่งพา และปรับตัว ให้เข้ากับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเน้นการดำเนินชีวิตแบบ พอเพียงซึ่งจะก่อให้เกิดความสุขในชีวิต และกระตุ้นจิตสำนึกให้เยาวชนเกิดความรัก ห่วง แห่น รวมถึงภาคภูมิใจในรากเหง้าของตนเอง และช่วยกันสืบสานภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ สืบไป

สภาพทั่วไปของบ้านลาดห้อย นโยบายของรัฐบาลกำหนดให้ “บ้านลาดห้อย” เป็นหมู่บ้านนำร่องในการพัฒนา และเป็นพื้นที่ในการรวมหมู่บ้านเล็กให้เป็นหมู่บ้านใหญ่ โดยการรวบรวมเอาหมู่บ้านที่มีพื้นที่อยู่ใกล้เคียงกัน และหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลออกไปจาก พื้นที่การพัฒนา ได้แก่ หมู่บ้านที่ตั้งอยู่บนภูสูง หมู่บ้านที่อยู่ไกลจากถนนหนทาง และ ยากลำบากต่อการเข้าถึง หรืออยู่ใน “ซอกหลืบ” มารวมกันเพื่อให้มีความสะดวกต่อการ กำหนดและวางแผนโครงการในงานพัฒนา ซึ่งเรียกว่าเป็นการ “ตุ้มโฮม” ซึ่งแสดงให้เห็น ถึงความสามัคคี และศักยภาพในการพัฒนา ซึ่งบ้านลาดห้อยแห่งนี้ มีการรวมเอาหมู่บ้านที่มี ขนาดเล็ก และหมู่บ้านที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกันถึง 5 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านลาดสวน บ้านลาดห้อย บ้านวังพร้าว บ้านกะลู่ และบ้านห้วยปูนเหนือ

สำหรับบริบทของหมู่บ้านลาดห้อยในด้านเศรษฐกิจพบว่า มีพัฒนาการมาอย่าง ต่อเนื่อง ตั้งแต่การทำไร่เลื่อนลอย ทำนา ทำสวน เก็บของป่าของดง และล่าสัตว์เพื่อการยังชีพ ปัจจุบันประชาชนบางส่วนทำกิจกรรมดังกล่าวข้างต้นเพื่อการยังชีพและเพื่อการซื้อ ขายแลกเปลี่ยนกันเองภายในชุมชน กับผู้คนนอกชุมชน และพ่อค้าคนกลางซึ่งส่วนใหญ่ เป็นชาวเวียดนาม อย่างไรก็ตามทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่เดิมและก่อให้เกิดรายได้จากการแลกเปลี่ยนนั้นลดน้อยลงไปตามลำดับ ส่งผลให้รัฐบาลมีนโยบายการเพิ่มรายได้ให้แก่ ประชาชนโดยการส่งเสริมให้มีการเลี้ยงสัตว์ และปลูกไม้เศรษฐกิจ อาทิ ยางพารา ยางบง

ยูคาลิปตัส และมันสำปะหลัง ซึ่งมีการประกันราคาเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่ประชาชน โดยมีรายได้จากการจำหน่ายวัว ควาย หมู และแพะ ซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงของทุกครัวเรือน นอกจากนี้ประชาชนบ้านลาดห้อยซึ่งเป็นเผ่า “บรู” นับถือผีเป็นใหญ่ยังมีกิจกรรมด้านวัฒนธรรมที่น่าใจ ได้แก่ การเลี้ยงผี การเลี้ยงจ้ำ การเหยา โดยเป็นทั้งการรักษาโรค การเรียกขวัญกำลังใจ การร้องขอให้ผีคุ้มครอง ดูแลรักษาเรือกสวน ไร่นา และผู้คนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ทั้งนี้ พุทธิพงศ์ นวกิจบำรุง และ อัจฉรา รักยุติธรรม (2556) ได้นำเสนอบทความไว้ในประชาไท” เรื่องการปลูกพืชเศรษฐกิจกับการปรับความสัมพันธ์ใหม่ภายในชุมชนชนบทที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของหมู่บ้านลาดห้อยในขณะนี้ กล่าวคือ ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบเดิมมีผลต่อความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่แตกต่างออกไป เมื่อชาวบ้านเปลี่ยนมาปลูกพืชเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดรายได้ ทำให้ครัวเรือนมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้น มีรายได้เพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตามบทความดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นทัศนะเกี่ยวกับจารีตประเพณีว่ามีความสำคัญในการออกแบบวิถีชีวิตประจำวัน การจัดสรรทรัพยากร ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นของบรรพชนที่ได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น แต่ด้วยแรงกดดันจากนโยบายการอนุรักษ์และฟื้นฟูของรัฐบาลทำให้ชาวบ้านถูก “จำกัด” ขอบเขตของพื้นที่ทำกินให้อยู่ภายใต้กรอบนโยบายที่กำหนดไว้ ซึ่งชาวบ้านลาดห้อยก็ถูกนโยบาย “การแบ่งดินแบ่งป่า” จำกัดขอบเขตในการทำเกษตรและกิจกรรมที่จะต้องพึงพิงธรรมชาติ และทำมาหากินกับป่า ซึ่งระบบการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากวิถีเดิมนี้นำให้เกิดการใช้ที่ดินแบบ “ไร้ถาวร” และสามารถตอบสนองนโยบายของรัฐบาลในการปลูกพืชเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มรายได้เพื่อให้หลุดพ้นจากความยากจน ซึ่งการปลูกพืชเศรษฐกิจของชาวบ้านลาดห้อยส่งผลให้ช่วงชั้นและฐานะทางเศรษฐกิจ ทางสังคม และความสัมพันธ์เชิงอำนาจภายในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป การมีเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ทุนแรงทางการเกษตรทำให้ชาวบ้านพึ่งพาตนเองและสร้างรายได้ให้แก่ตนเองได้อย่างอิสระ แต่สำหรับครัวเรือนที่ยังขาดแคลนรัฐก็พร้อมที่จะจัดหา และอำนวยความสะดวกในการก่อสร้างตัวเพื่อให้สามารถเริ่มต้นการผลิตได้ด้วยตนเอง และกิจกรรมดังกล่าวนี้ยังก่อให้เกิดการจ้างแรงงานขึ้นในหมู่บ้านอีกด้วย

ระบบสุขภาพของชุมชนมีทั้งการรักษาด้วยวิธีทางการแพทย์แผนปัจจุบันที่ “สุกสาลา” และการรักษาด้วยภูมิปัญญาที่ได้รับการส่งต่อและถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ คือ การเหยา และยังมีการรักษาโรคภัยไข้เจ็บด้วยยาสมุนไพรที่เก็บได้จากป่าเขาที่อยู่บริเวณโดยรอบหมู่บ้าน ส่วน “หมอจอด” พบว่ายังคงมีการถ่ายทอดและส่งต่อ “วิชา”

ให้แก่บุตรหลานซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้สืบทอดวิชาภูมิปัญญาของครอบครัว ชุมชนบ้านลาดห้อย มีวิถีการดำรงชีวิตที่สัมพันธ์กับป่าชมไข่ ซึ่งสรุปเป็นสาระสำคัญได้ครบทั้งปัจจัย 4 นั่นคือ การนำไม้มาใช้สร้างบ้านเรือนและที่อยู่อาศัย ทั้งไม้ท่อนที่มีขนาดใหญ่เพื่อใช้เป็นโครงสร้าง ไม้ไผ่ที่นำมาสานเพื่อทำฝา และตีฟาก รวมถึงการอาศัยพื้นที่ป่าชมไข่เป็นแหล่งหาอาหาร และเก็บเกี่ยวผลผลิตจากธรรมชาติเพื่อใช้เป็นอาหารทั้งพืชผัก ผลไม้ สัตว์ป่าชนิดต่าง ๆ ส่วนยารักษาโรคที่พึ่งพาอาศัยและเก็บเกี่ยวจากป่าชมไข่อยู่ในรูปแบบของสมุนไพรที่ใช้หัว ใต้ดิน ใช้เปลือกไม้ ใช้ดอก ใช้ผล บางชนิดใช้รากในการรักษาโรค ส่วนเครื่องนุ่งห่มกับการพึ่งพาผลผลิตจากป่าชมไข่นั้นไม่ได้เกิดจากการใช้โดยตรง เพราะพื้นที่ป่าชมไข่มิได้มีต้นไม้สูงใหญ่ ลักษณะเป็นป่าแบบเขตร้อน ดังนั้น ชาวบ้านจึงพึ่งพาป่าชมไข่ในประเด็นนี้เพียงทางอ้อม โดยการเก็บผลผลิตจากป่าไปขาย อาทิ หน่อไม้ เห็ด มัน กลอย และอื่น ๆ เมื่อได้เงินมาแล้วชาวบ้านจึงนำไปซื้อเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย และเครื่องนุ่งห่มสมัยใหม่มาใช้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องภูมิปัญญาของหมอพื้นบ้านในอำเภอองครักษ์ จังหวัด นครนายก โดยปิยะนุช ยอดสมสวย และสุพิมพ์ วงษ์ทองแท้ (2552) ผลการศึกษาพบว่า ภูมิปัญญาหมอพื้นบ้านเป็นศาสตร์ในการดูแลสุขภาพของชาวบ้านที่อาศัยความเชื่อ ความศรัทธา และทรัพยากรอันเป็นสมุนไพรพื้นบ้านในท้องถิ่น การรักษาเป็นเรื่องของ บุญคุณไม่ใช่การเรียกร้องค่าตอบแทน และหมอพื้นบ้านมักจะได้รับ การสืบทอดองค์ความรู้ มาจากบรรพบุรุษ หรือญาติพี่น้องโดยผ่านความทรงจำซึ่งขาดการบันทึกที่เป็นลายลักษณ์อักษร ส่วนใหญ่คนไข้จะเดินทางไปพบหมอ แต่ก็มีบางรายที่หมอต้องเดินทางไปรักษา ที่บ้าน ทั้งนี้คนไข้ที่เป็นชาวบ้านลาดห้อย และพื้นที่ใกล้เคียงมักจะเดินทางมารักษาที่หมอ และใช้วิธีกับหมอพื้นบ้านเท่านั้น และมีส่วนน้อยที่ทำการรักษาควบคู่ระหว่างหมอพื้นบ้าน กับโรงพยาบาลของรัฐ

ข้อ 2 พัฒนาการและผลกระทบของป่าชมไข่บริเวณบ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ในอดีตสภาพของภูมิประเทศและพื้นที่ป่าของ สปป. ลาว เต็มไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่ล้ำค่า มีความหลากหลายทางด้านชีวภาพที่มีคุณค่าต่อมวลมนุษยชาติ โดยเฉพาะปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานสำหรับชีวิตมนุษย์ในการดำรงชีวิต และยังมีส่วนในการป้องกันการพังทลายของดิน ตลอดจนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในปี พ.ศ. 2534

นายกรัฐมนตรี ได้ออกคำสั่งว่าด้วยการยุติการขุดค้นไม้ทั่วประเทศ (การตัดไม้) และยกเลิก รัฐวิสาหกิจป่าไม้ การสัญญาขายไม้ และการขายไม้ โดยรัฐบาลได้มอบหมายให้กระทรวง กสิกรรมและป่าไม้ หารมาตรการเพื่อการคุ้มครองป่าไม้ การตัดไม้ การปรุงแต่งไม้ (การแปรรูป) และการค้าขายไม้ รัฐบาลได้ออกคำสั่งเกี่ยวกับการคุ้มครองป่าไม้ การสัมปทาน ป่า และธุรกิจป่าไม้ ซึ่งเป็นไปตามนโยบายการคุ้มครองป่าไม้โดยประเมินตามสภาพที่เป็นจริงของพื้นที่ป่า และให้มีการต่อสัญญาการสัมปทาน และธุรกิจป่าไม้กับคู่สัญญาเป็นรายปี ซึ่งการตัดไม้เพื่อผลประโยชน์ส่วนตน ลักลอบตัดขายทั้งคนภายในและภายนอกพื้นที่ ขาดความรู้และความเข้าใจในการใช้ประโยชน์ การบำรุงรักษา ขาดกฎระเบียบในการควบคุมดูแล ไม่มีการจัดการทรัพยากรที่เหมาะสม เหล่านี้ส่งผลทำให้ป่าไม้ลดลง ซึ่งสอดคล้องกับงานการศึกษาของ ประเสริฐ เย็นวัฒนา และ คุณ โทษณ์ (2554) เรื่อง แนวทางการพัฒนาและฟื้นฟูป่าชุมชนโคกหนองน้ำขาว ที่เสนอแนวทางการพัฒนาและฟื้นฟู ป่าชุมชนให้สมบูรณ์และยั่งยืนด้วยการจัดการพื้นที่ การควบคุมไฟป่า การปลูกป่าเพิ่ม การอนุรักษ์ การพัฒนาด้านเกษตรกรรม การวางแผนการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ฟื้นฟูทรัพยากรให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ และ เป็นแหล่งอาหาร แหล่งสมุนไพรของชุมชน

ลักษณะของป่าชุมชนใช้และผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของชุมชนในช่วงสงครามอินโดจีน พบว่า สงครามมีผลกระทบอย่างมากต่อวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชน เมืองเซโปน โดยเฉพาะการบุกเบิกและการถากถางเพื่อพัฒนาทำไร่ ทำสวนและผืนแผ่นดิน ที่ทำการบุกเบิกนั้นเต็มไปด้วย “ลูกบอม” ที่ยังหลงเหลือ ที่ตักค้างอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ และยังไม่ระเบิด จากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ในการบุกเบิกเพื่อทำให้กินก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ของราษฎร ลักษณะของป่าชุมชนใช้และผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตของชุมชนในช่วงเปิดประเทศและการสัมปทานป่าไม้ อาจกล่าวได้ว่ารัฐบาล มีความจำเป็นที่จะต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ในการฟื้นฟู และพัฒนาบ้านเมือง หลังจากเสร็จสิ้นสงครามอินโดจีน จึงได้มีนโยบายการสร้างมูลค่าจากทรัพยากรธรรมชาติ ทุกประเภทที่ สปป.ลาว มีอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรป่าไม้ การเปิดสัมปทานป่าไม้ ระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2547 (ค.ศ. 2002 – 2004) มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อต้องการที่จะ ใช้ทรัพยากรป่าไม้เป็นต้นทุนในการพัฒนาประเทศชาติภายหลังสงคราม ดังนั้นรัฐบาลจึงให้ มีการสัมปทานของบริษัทและทุนข้ามชาติจากหลายประเทศ โดยรัฐบาลได้ออกคำสั่ง เกี่ยวกับการคุ้มครองป่าไม้ การสัมปทานป่า และธุรกิจป่าไม้ ซึ่งเป็นไปตามนโยบายการ

คุ้มครองป่าไม้โดยประเมินตามสภาพที่เป็นจริงของพื้นที่ป่า และให้มีการต่อสัญญา การสัมปทาน และธุรกิจป่าไม้กับคู่สัญญาเป็นรายปี ทำให้ทรัพยากรป่าไม้ลดลง โดยในปี พ.ศ. 2518 รัฐบาลลงมติฉบับเลขที่ 74/นย. พ.ศ. 2522 ว่าด้วยการปกป้องรักษาป่าไม้ ปี พ.ศ. 2532 ได้มีข้อตกลงของกองประชุมสภารัฐมนตรี เลขที่ 117 ว่าด้วยการคุ้มครอง และการใช้ประโยชน์จากการใช้ที่ดินและใช้ป่าไม้ในพื้นที่ป่าผลิต (ป่าชมใช้) เท่านั้น โดยจะต้องผ่านการสำรวจอย่างถูกต้องจากภาครัฐเสียก่อนและกำหนดให้มีข้อเสนอสภาพ ทัวไปเกี่ยวกับผลกระทบต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ดังกล่าว เพื่อเสนอ กระทรวงกลาโหมและป่าไม้ และกรมป่าไม้ยังได้กำหนดทิศทางการบริหารจัดการ ป่าไว้ 3 ประการ คือ การอนุรักษ์และฟื้นฟู การปรับปรุงและการใช้พลังงานทางชีววิทยา และ การใช้ประโยชน์จากป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยเฉพาะได้ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงคุณภาพประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจของทรัพยากรป่าไม้และการฟื้นฟู การปกป้อง รักษา การขยายป่าไม้ ลักษณะของป่าชมใช้และผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของชุมชน ในช่วงเวลาปัจจุบัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้วางยุทธศาสตร์การพัฒนากสิกรรมและป่าไม้ใน พ.ศ. 2563 โดยระบุว่า สิทธิเสรีภาพของชุมชนมีบทบาทสำคัญ ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในกระบวนการตัดสินใจการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ รวมไปถึงทรัพยากรธรรมชาติ อื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์และส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนบ้านลาดห้อย ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน เพื่อต้องการ ให้ป่าไม้รอดพ้นจากการถูกทำลาย เพื่อให้ป่าไม้ทำหน้าที่เป็นแหล่งน้ำ แหล่งยา อาหารและ ความหลากหลายหลายทางชีวภาพให้กับสังคมอย่างยั่งยืน จากสภาพปัญหาการลดลงของพื้นที่ ป่าไม้ทั้งในระดับประเทศ ระดับแขวง ระดับเมือง ระดับชุมชน เกิดจากสาเหตุสำคัญหลาย ประการและมีปัจจัยคล้ายคลึงกันไม่ว่าจะอยู่ระดับพื้นที่ใดก็ส่งผลกระทบต่อชุมชน ทั้งทางตรงและทางอ้อมมากขึ้นน้อยแตกต่างกันไปตามเหตุแห่งปัจจัยการเกิดปัญหา แม้จะมี ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากหลายภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนแสดงเจตจำนง เข้าไปดำเนินการอนุรักษ์และการฟื้นฟูป่า เพื่อต้องการให้ป่าไม้รอดพ้นจากการถูกทำลาย เพื่อให้ป่าไม้ทำหน้าที่เป็นแหล่งน้ำ แหล่งยา อาหารและความหลากหลายหลายทางชีวภาพให้กับ สังคมอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานศึกษาของ ภาณุวูธ บุรณพรหม และนรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2559) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันการบุกรุกทำลายป่าในจังหวัดน่าน พบว่าลักษณะของการบุกรุกและทำลายป่าคือการแผ้วถางเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ รวมถึงไม้

ยื่นต้นเศรษฐกิจ อาทิ ยางพารา ต้นสัก นอกจากนั้นยังถางป่าเพื่อให้มีพื้นที่ปลูกที่อยู่อาศัย ใช้เป็นที่ทำกิน และเพื่อจำหน่ายแล้วนำเงินไปตั้งถิ่นฐานใหม่ยังพื้นที่ ซึ่งมีข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาคารบูกrukป่าด้วยการทำงานร่วมกันของหลายภาค ส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ซึ่งจะต้องกระจายอำนาจให้แก่ส่วนท้องถิ่นในการบังคับใช้กฎระเบียบ การจัดหาแหล่งน้ำให้กับราษฎร ภาคเอกชน ที่ให้ความช่วยเหลือในการส่งเสริมอาชีพ ซึ่งอาจเป็นโครงการร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ และสุดท้ายภาคประชาชนที่จะต้องมีการ ปลูกฝัง และสร้างให้มีจิตสำนึกของการใช้ประโยชน์อันเป็นทรัพยากรร่วมกัน การให้ความรู้ ความเข้าใจ และวิธีการบริหารทรัพยากรอย่างยั่งยืน

ข้อ 3 แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน บ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน ลาว

จากสภาพของการปกคลุมป่าตามธรรมชาติที่ลดลงมีมูลเหตุสำคัญเริ่ม ตั้งแต่การเกิดสงครามอินโดจีนซึ่งผลของการสู้รบทำให้จำนวน และปริมาณของป่าไม้ลดลง เพราะถูกทำลายจากการทิ้งระเบิด และส่งผลต่อเนื่องกับการใช้ประโยชน์จากต้นไม้ ที่หลงเหลือจากสงครามอันเนื่องมาจากฝนเหลือง และลูกกระสุนที่ฝังอยู่ในต้นไม้ จากนั้น เมื่อสงครามได้เสร็จสิ้นลงรัฐบาลมีนโยบายเปิดประเทศเพื่อให้เกิดการซ่อมแซมและพัฒนา ประเทศที่เกิดการผลของสงคราม จึงมีนโยบายสัมปทานป่าไม้เพื่อเป็นรายได้หลักในการ พัฒนาประเทศ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อป่าไม้อย่างรุนแรงและกว้างขวางทั่วประเทศ ประกอบกับชาวบ้านมีการลักลอบตัดไม้เพื่อขายให้กับพ่อค้า และโรงเลื่อยในท้องถิ่น นั้นกลายเป็นวิกฤติของสภาพป่าทั้งหมดของประเทศ ซึ่งต่อมารัฐบาลได้มีนโยบายการปิด สัมปทานป่า และกระตุ้นหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงประชาชน ให้เกิดการฟื้นฟู และอนุรักษ์ป่า ไม้เพื่อให้กลับมาคงสภาพอุดมสมบูรณ์ดังเดิม บ้านลาดห้อยเป็นหนึ่งในหลายหมู่บ้านซึ่งผู้คน ในชุมชนมีประสบการณ์ร่วมในการเผชิญกับพัฒนาการทางด้านป่าไม้อย่างต่อเนื่องมา หลายชั่วอายุคน และยังเป็นหมู่บ้านขนาดเล็กที่อยู่ใกล้ชิดกับพื้นที่สัมปทานป่าไม้ รวมถึง มีโรงเลื่อยตั้งอยู่ในพื้นที่อีกด้วย จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลจึงได้คัดเลือก ให้หมู่บ้านลาดห้อย เป็นหมู่บ้านนำร่องในการพัฒนาเพื่อให้หลุดพ้นจากความยากจน โดยความพิเศษของนโยบายที่พยายามผลักดันเมืองเซโปนหลุดพ้นจากความทุกข์ยากก็คือ การส่งเสริมนโยบายการเลี้ยงสัตว์ควบคู่ไปด้วยการแบ่งเขตดิน เขตป่า เพื่อให้ประชาชน มีรายรับจากการทำเกษตรกรรม ส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีตลาดรองรับ ซึ่งจะทำ

ให้ประชาชนไม่ต้องบุกเบิกป่า เช่น กล้วย มันสำปะหลัง ไม้ยูคาลิปตัส ยางบง ยางพารา ในปัจจุบันการดำเนินงานดังกล่าวถือได้ว่าได้รับผลสำเร็จเป็นอย่างดีพอสมควร ประชาชนเริ่มที่จะมีแนวคิดตื่นตัวในการปกป้องรักษาป่าไม้เอาไว้ ซึ่งแต่เดิมอาศัยการพัฒนาและการจัดการโครงการต่าง ๆ จากภาครัฐเท่านั้น ปัจจุบันประชาชนรู้จักทำมาหากิน ติดต่อกับผู้อื่น เรียนรู้การค้าขายเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนผลผลิตของตนเองที่เกิดจากป่าและการเก็บผลผลิตจากป่า อย่างไรก็ตามยังมีประชาชนบางส่วนที่ยังมีการบุกเบิกอยู่หลังจากที่รัฐบาลได้ส่งเสริมนโยบายการแบ่งดิน แบ่งป่า และการเลี้ยงสัตว์ แต่ก็เกิดขึ้นในพื้นที่ทางไกลเมืองและสายตาของคนทั่วไป จึงเป็นที่มาของแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าผสมใช้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านลาดห้อย เมืองเซโปน แขวงสหัสวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าผสมใช้โดยภูมิปัญญาชาวบ้าน

ชาวบ้านลาดห้อย และวิถีชีวิตที่พึ่งพาและสัมพันธ์กับธรรมชาติอย่างแนบแน่น ก่อให้เกิดความรัก ห่วงแหนพื้นที่ป่าซึ่งถือเป็นแหล่งอาหารของชุมชน ประกอบกับวัฒนธรรมและประเพณีที่สอดคล้องกับนิเวศวัฒนธรรมของพื้นที่ รวมถึงภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลานในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติ จึงก่อให้เกิด “ฮีด” และ “ธรรมเนียม” ของการอยู่ร่วมกันของคนกับธรรมชาติ คนกับคน และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ ซึ่งลูกหลานของชุมชนบ้านลาดห้อยที่ถือเอาภูมิปัญญาของบรรพบุรุษมาเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูป่าได้อย่างแนบเนียนทั้งในพื้นที่ป่ามหัศจรรย์ ป่าผิงคนตาย (ป่าช้า) และพื้นที่ป่าสาธารณะอื่น ๆ ของชุมชน ทำให้คนในชุมชนเกิดความรัก สามัคคี และมีสันติสุขของการอยู่ร่วมกัน โดยการติดต่อสื่อสารกับมหัศจรรย์จะต้องให้เจ้าจำเป็นสื่อกลาง มิฉะนั้นจะเกิด “คะลำ” ที่ทำให้ได้รับโทษภัยจนถึงชีวิตได้ ป่ามหัศจรรย์ จึงเป็นองค์การทางสังคมที่สำคัญของหมู่บ้านลาดห้อยเพราะถือว่าเป็นสถานที่สิงสถิตวิญญาณบรรพบุรุษผู้ที่จะให้ความคุ้มครอง และดูแลทุกข์สุขของคนที่ย้ายอยู่ในหมู่บ้าน รวมถึงผลผลิตทางการเกษตร ไร่ นา ให้ได้ผลผลิตดี อุดมสมบูรณ์ ส่วนทรัพย์สิน จิว ควาย อันเป็นทรัพย์สมบัติของคนในหมู่บ้านก็ไม่ให้ถูกลักขโมย ข้อห้ามของชุมชนบ้านลาดห้อย อย่างไรก็ตาม ข้อห้ามที่ชาวบ้านจะต้องถือปฏิบัติต่อป่ามหัศจรรย์อย่างเคร่งครัดไม่เพียงแต่การไม่ตัดต้นไม้เท่านั้น แต่ยังรวมถึงพฤติกรรมของบุคคลด้วย อาทิ ไม่แสดงกริยาหรือพฤติกรรมอันไม่เหมาะสมกับสถานที่ อาทิ การปัสสาวะ อุจจาระ ดื่มสุรา เสพของมีนเมา หรือกระทำในเชิงชู้สาวในดอนปู่ตา ซึ่งสิ่งเหล่านี้กลายเป็นฮีดคองที่ถูกบ่มเพาะ อบรมสั่งสอนมาจากบรรพ

บุรุษสูรณสูรณหลานเพื่อให้มีธรรมเนียมปฏิบัติในการครองชีวิต และครองตนในทางที่เหมาะสม ซึ่งป้าแม่เหตักดีสามารถกำหนดบทบาทที่เหมาะสมของคนที่อยู่อาศัยร่วมกันในชุมชนได้ และยังทำให้ป้าแม่ในป้าแม่เหตักดีมีความอุดมสมบูรณ์ มีต้นไม้หนาแน่น มีสัตว์อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ป้าแม่เหตักดีจึงเป็นกลไกที่แยบยลในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนให้คงอยู่ และประชาชนใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า รักษาและหวงแหน ซึ่งส่งผลให้การอยู่ร่วมกันในสังคมมีความสงบสุข (ฐาปณี เรียบเรียง (2549, หน้า 15 – 21)

การพึ่งพาป่าชุมชนใช้ของชุมชนบ้านลาดห้อย สามารถจำแนกแหล่งทรัพยากรได้แก่ ป่า แหล่งน้ำ และภูเขา การอยู่การกินของชุมชนอาศัยทรัพยากรป่าไม้ทั้งสิ้น แสดงให้เห็นว่าชุมชนพึ่งพาป่าด้วยการเก็บของป่าของดงเพื่อการดำรงชีวิตจากการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากรุ่นก่อนสู่รุ่นใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการสังเกต การสร้างอุปกรณ์ในการหากรรมวิธีในการเก็บอาหารไว้รับประทานได้นาน ๆ ชุมชนเคารพธรรมชาติ เชื่อว่ามีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีเทพ มีเจ้าสถิตอยู่ในดิน น้ำ ป่า เขา สถานที่ทุกแห่งจะทำอะไรต้องขออนุญาต และทำด้วยความเคารพและพอดีพองาม ชุมชนรู้คุณค่าทรัพยากรธรรมชาติที่ได้ให้ชีวิตแก่ตน พิธีกรรมต่าง ๆ ล้วนแสดงออกถึงแนวคิดการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ เช่น งานบุญพิธีที่เกี่ยวกับน้ำ ข้าว ป่าเขา รวมถึงสัตว์ บ้านเรือน เครื่องใช้ เครื่องจักสาน พิธีสู่ขวัญข้าว เป็นต้น ความสัมพันธ์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ เป็นสิ่งที่ชาวบ้านยังคงความสัมพันธ์กับพวกเขาด้วยการทำบุญและรำลึกถึงอย่างสม่ำเสมอทุกวันหรือในโอกาสสำคัญด้วยความเชื่อเรื่องผี และวิญญาณหลังความตาย โดยเชื่อว่าคนตายยังโลกหลังความตายและสามารถให้คุณให้โทษแก่บรรดาลูกหลานที่ยังมีชีวิตอยู่ได้ (วารุณี พงษ์ภิญโญ, 2548, บทคัดย่อ)

กระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและป่าชุมชนใช้ของชาวบ้านลาดห้อย ถือเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นอันชาญฉลาดที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ โดยการปลูกฝังความเชื่อ และศรัทธาในผีบรรพชนเกี่ยวโยงไปถึงความผูกพันระหว่างคนกับป่า ด้วยเหตุที่ชาวบ้านยังต้องพึ่งพาธรรมชาติ และใช้ประโยชน์จากป่าอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เริ่มตั้งแต่การเก็บของป่าของดง อาหารการกิน ดักสัตว์ รวมไปถึงการใช้ไม้เพื่อประโยชน์ในการก่อสร้างบ้านเรือน การฟืน จักสาน เป็นต้น ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลที่คนจะต้องอยู่ร่วมกับป่าอย่างกลมกลืน มีจิตสำนึกในการใช้ประโยชน์จากป่าอย่างรู้คุณค่า ชาวบ้านพึ่งพาป่าแม่เหตักดีเพื่อการยังชีพ จึงทำให้เกิดความรัก ความหวงแหน การเคารพ ด้วยการเก็บผลผลิตจากป่าอย่างประหยัดและใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า ซึ่งทำให้ชาวบ้านต้องประสานวิถีชีวิตของตนเอง

กับป่าอย่างแน่นแฟ้น ในปัจจุบันถึงแม้ว่านิเวศวัฒนธรรม และภาวะความทันสมัยจะเข้ามา มีบทบาทและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในสังคมมากขึ้นทุกวันก็ตาม แต่ทรัพยากรและ ผลผลิตที่เก็บได้จากป่าก็มีคุณค่าต่อชีวิตและจิตใจอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นสัตว์ แมลง พืชผัก ต้น ราก เปลือก ดอก ผล ที่นำมาใช้โดยตรง หรือแม้แต่ปัจจัย 4 ซึ่งมีความสำคัญและ มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิต จึงทำให้ “ตะล้า” มีความศักดิ์สิทธิ์ในการรักษาสมดุลของ ป่าและสมดุลชีวิตของคนในบ้านลาดห้อย ดังนั้น องค์กรชุมชนจึงมีบทบาท และกำหนด หน้าที่ในการบริหารจัดการป่าวัฒนธรรมอย่างเข้มแข็ง เป็นไปตามข้อกำหนด เงื่อนไข และแนวปฏิบัติของชุมชน (วารางคณา สาธุพันธุ์และสุรินทร์ อ้นพรม 2559, หน้า 161)

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้โดยหน่วยงานภาครัฐ

วัฒนธรรม ประเพณี ธรรมเนียม และข้อห้ามของชุมชนบ้านลาดห้อยซึ่งยึดถือ ปฏิบัติกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษกลายเป็นกลไกในเชิงสังคมที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ และป่าไม้ โดยการปลูกฝังให้ประชาชนทุกคนมีความตระหนัก รับรู้ และเข้าใจถึงข้อห้ามทางสังคมอันจะส่งผลทำให้ชีวิต และความเป็นอยู่มีความร่มเย็นเป็นสุข ในอดีตที่ผ่านมานโยบายของรัฐบาลมีส่วนทำให้สภาพของพื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศ โดยเฉพาะที่เมืองเซโปน และบ้านลาดห้อยนั้นได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก อันเนื่องมาจากการสัมปทานป่าเพื่อนำเอารายได้มาใช้ในการพัฒนาประเทศหลังเสร็จสิ้น สงครามอินโดจีน ภายใต้การจัดการของหน่วยงานภาครัฐจากรัฐบาลกลางแต่เพียงผู้เดียว ได้ส่งผลทำให้เกิดการแบ่งแยกบริหารจัดการ และขาดการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ และพื้นที่ และภาคประชาชน โดยสิทธิ์ขาดต่าง ๆ ในการบริหารจัดการจะขึ้นอยู่กับรัฐบาล ทำให้การทำงานของบุคลากรในภาคปฏิบัติ และการบังคับใช้กฎระเบียบต่าง ๆ ในพื้นที่มี ความยุ่งยาก ลำบาก เพราะไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้น และการให้สัมปทาน เป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนเป็นอย่างมาก เพราะไม่ สามารถบุกกรุกและไม่สามารถเข้าไปทำมาหากินเหมือนแต่ก่อนได้และการสัมปทาน มีจำนวนมาก ดังนั้นความคาดหวังในการรักษาป่าของชุมชนที่อยู่นอกเหนือความสนใจ และนโยบายของรัฐบาลกลางจึงได้รับความสนใจเป็นอย่างมากจากประชาชนในพื้นที่บ้าน ลาดห้อย โดยหน่วยงานระดับบ้านและประชาชนต่างให้ความสนใจและให้ความร่วมมือ ในการรักษาประเพณีและธรรมเนียมของชุมชนที่เป็นกลไกของการอนุรักษ์ป่าชุมชน ป่า มเหศักดิ์ และป่าฝิ่งคนตายอย่างเข้มข้นด้วยการปฏิบัติตามข้อห้าม มาตรการ และมติของ

ชุมชน รวมถึงการปรับไหมในกรณีที่มีการล่วงละเมิดข้อห้ามต่าง ๆ (จักรพงษ์ พวงงามชื่น 2552, หน้า 407)

นอกจากนี้นโยบายของรัฐบาลกลาง ที่ถูกนำมาสู่นโยบายการปฏิบัติโดยแผนก กสิกรรมและป่าไม้เมืองเซโปนนั้นคือ การจัดสรรพื้นที่ป่าไม้ให้หน่วยงานระดับหมู่บ้านและประชาชน ในพื้นที่ดูแล บริหารจัดการ และใช้ประโยชน์ นั่นก็จะมีผลกระทบ หากให้ผลลัพธ์หรือผลการดำเนินงานอยู่ในเกณฑ์ดีก็สามารถขอขบประมาณจากประเทศต้นสังกัดมา ดำเนินการต่อไปได้อีก ทั้งนี้การส่งเสริมการปลูกป่าของหน่วยงานต่างประเทศจะต้องมี เจ้าหน้าที่ของภาครัฐ โดยเฉพาะบุคลากรของแผนกกสิกรรมของเมืองร่วมดำเนินการ ให้ขอแนะนำ และลงพื้นที่ทำงานภาคสนามร่วมกันเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ตามแนวทางและนโยบายของพรรค อย่างไรก็ตามแม้ว่าหน่วยงานของภาครัฐระดับเมือง จะให้ความสำคัญต่อกิจกรรม โครงการ และแผนงานในการเพิ่มพื้นที่ป่า รวมถึงการ อนุรักษ์ร่วมกับองค์กรความช่วยเหลือจากต่างประเทศหลายโครงการ และให้ประชาชน ในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในหลายรูปแบบ แต่หน่วยงานภาครัฐก็ได้แสดงให้เห็นว่ามาตรการ และวิธีการดังกล่าวยังไม่สามารถตอบสนองนโยบายของประเทศในภาพรวม รวมถึงการ อนุรักษ์ และฟื้นฟูป่าไม้ได้ตามเป้าหมาย (สุชาวลี ชูเอน, 2555, บทคัดย่อ)

แนวทางอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้โดยหน่วยงานภาครัฐ และประชาชน

รัฐบาลของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้เข้ามามีบทบาท โดยพยายามดำเนินการหลายประการ เพื่อส่งเสริมขยายให้เกิดการจัดการป่าไม้แบบยั่งยืน โดยเฉพาะรัฐบาลได้สร้างแผนการดำเนินงานป่าไม้เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2534 สปป.ลาว ได้มีนโยบายประกาศเกี่ยวกับพื้นที่รักษาป่าไม้ 3 ประเภท คือ เขตป่าสงวนประมาณ 4.40 ล้านเฮกตาร์ ป่าป้องกันประมาณ 8.00 ล้านเฮกตาร์ และป่าผลิตประมาณ 3.30 ล้าน เฮกตาร์ และยังมีป่าทางธรรมชาติที่ยังไม่ได้มีการออกเป็นกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับ ต่าง ๆ ที่รัฐบาลอนุญาตให้ประชาชนสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าได้ ประมาณ 119 ล้านเฮกตาร์ และป่าปลูก 308,782 เฮกตาร์ เพื่อเพิ่มเนื้อที่การปกคลุมจากป่าธรรมชาติ 6.55 ล้านเฮกตาร์ สำหรับการยกระดับอัตราการปกคลุมให้ได้ร้อยละ 70 (ประมาณ 16.60 ล้านเฮกตาร์)

รัฐบาลโดยกระทรวงกสิกรรมและป่าไม้ ได้ระบุในข้อตกลงไว้ว่า การฟื้นฟูป่า ไม้ธรรมชาติ เพื่อการคุ้มครอง การอนุรักษ์และฟื้นฟู การพัฒนาและการนำเข้าไปใช้ และ ที่ดินป่าไม้แบบยั่งยืนให้ถูกต้องและสอดคล้องตามกฎหมายป่าไม้และนิติกรรมต่าง ๆ

เกี่ยวกับการคุ้มครองป่าไม้และที่ดินป่าไม้ตาม 3 ประเภทป่าคือ ป่าป้องกัน ป่าสงวน และป่าผลิต ทั้งนี้เพื่อเพิ่มเนื้อที่ปกคลุมป่าไม้ให้ได้อย่างน้อย 70 ของพื้นที่ตามยุทธศาสตร์การพัฒนากสิกรรมและป่าไม้ ในปี พ.ศ. 2553 รัฐบาลดำเนินนโยบายการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ธรรมชาติที่ทรุดโทรมและปลูกป่าไม้ให้อุดมสมบูรณ์ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกสิกรรมและป่าไม้ มอบหมายให้แผนกกสิกรรมและป่าไม้แขวง นครหลวง ห้องการกสิกรรมและป่าไม้เมือง เทศบาลเป็นเจ้าภาพจัดตั้งแนวทางปฏิบัติตามนโยบาย กฎหมายและระเบียบการต่าง ๆ ในยุทธศาสตร์การพัฒนากสิกรรมและป่าไม้ ปี พ.ศ. 2563 ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ พนักงาน ทหาร ตำรวจ นักธุรกิจ นักเรียน นักศึกษา และประชาชนจนถึงชาวเผ่าในการดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการปลูกป่าทั่วประเทศ 150,000 เฮกตาร์ ในปี พ.ศ. 2553 และแผนการพัฒนาเป็นบ้าน 3 สร้าง คือ สร้างแขวงให้เป็นหัวหน่วยยุทธศาสตร์ สร้างเมืองเป็นหัวหน่วยเข้มแข็งรอบด้าน และสร้างบ้านเป็นหัวหน่วยพัฒนา โดยที่ภาครัฐได้นำร่องบ้านหาดล้อมเป็นบ้านต้นแบบยุทธศาสตร์การพัฒนากสิกรรมและป่าไม้ ใน พ.ศ. 2563 โดยระบุว่า สิทธิเสรีภาพของชุมชนมีบทบาทสำคัญในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ รวมไปถึงทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์และส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนบ้านหาดล้อม ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ด้วยสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นกับป่าชุมชน การปรับตัวของชุมชนบ้านหาดล้อมกับป่าชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นตั้งแต่ร่วมกระบวนการตัดสินใจในการดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่งในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงานและการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนแบบชุมชน มีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน โดยร่วมดำเนินการกับทุกภาคส่วนในสังคม ในการกำหนดกฎ กติกา รวมถึงระเบียบในการใช้ประโยชน์ หรือการจัดการทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ทั้งในด้านเศรษฐกิจ และสังคม พร้อมทั้งสร้างกฎเกณฑ์ข้อตกลงในการดูแลทรัพยากรป่าไม้ของหมู่บ้านหาดล้อม สอดคล้องกับการศึกษาของ สวรินทร์ เบ็ญเด็มอะหลี (2561) เรื่องการจัดการป่าร่วมกันอย่างยั่งยืนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กรณีศึกษาป่าทุ่งบางนกออก พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ผลการศึกษาพบว่า การจัดการป่าต้องครอบคลุมทั้งมิติทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งรูปแบบการจัดการมีทั้งการป้องกันไฟป่า การบุกรุก การกันแนวเขต

การสร้างสื่อการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกและการจัดการป่าอย่างยั่งยืน ซึ่งการวิเคราะห์
แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้บ้านลาดห้อยก็มีเนื้อหาครบถ้วนทั้งด้านสังคม
วัฒนธรรม และระบบนิเวศ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (ภาครัฐ เมือง หมู่บ้าน)

1. รัฐบาลต้องมอบหมายอำนาจ และหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับนโยบาย
การคุ้มครอง อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกพื้นที่ ทุกแขวง
และทุกเมือง เพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวสามารถนำนโยบายดังกล่าวไปสู่แผนการปฏิบัติงาน
อย่างเป็นรูปธรรม มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด และการติดตามประเมิน
และวัดผลผลการดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้ทั่วประเทศอย่างจริงจัง
2. แผนกกลไกกรรมและป่าไม้ องค์การภาคเอกชน และภาคประชาชน ควรจัดให้มี
โครงการความร่วมมือในการจัดทำแผนแม่บท และแผนปฏิบัติในระดับแขวง และเมือง
ร่วมกันในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้แบบบูรณาการ
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานประชาสัมพันธ์ควรจัดทำแผนงานเชิงรุกให้มีการ
เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และสารสนเทศเกี่ยวกับนโยบายและแผนแม่บทเพื่อการอนุรักษ์และ
ฟื้นฟูป่าชุมชนใช้ในระดับแขวงอย่างต่อเนื่อง และจัดให้มีแผนงานเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกรวมถึง
แนวคิดด้านการอนุรักษ์ทั้งในโรงเรียน มหาวิทยาลัย และประชาชนทั่วไป
4. การลงนามในความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในระดับประเทศและต่างประเทศ
จะส่งผลทำให้เกิดแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจน และเป็นไปตามข้อตกลง อันเป็นการ
ส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้อย่างต่อเนื่อง และจะนำไปสู่การ
สร้างเครือข่าย และการแสดงความร่วมมือทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชนในการอนุรักษ์
และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้ทั่วประเทศ
5. รัฐบาลกลางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับแขวงและระดับเมืองควรส่งเสริม
ให้ภาคประชาชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดกฎ ระเบียบ กติกา รวมถึงแนวทางในการ
อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้ ทั้งนี้เพื่อให้การบูรณาการ และสอดคล้องกับบริบท วิธีการ
ดำเนินชีวิต และจารีตที่สืบทอดกันมาของบรรพบุรุษในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ (ภาครัฐ เมือง หมู่บ้าน)

1. แผนกกลยุทธมป่าไม้เมืองเซโปน เป็นหน่วยงานหลักในการนำแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนที่ได้จากการวิจัยไปสู่การปฏิบัติจริงด้วยการจัดกิจกรรมและส่งเสริมให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์อย่างแท้จริง
2. ควรมีแผนการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้อย่างต่อเนื่องโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตาม ประเมินผลและร่วมรับผลประโยชน์
3. ควรมีการพัฒนาบุคลากรภาคสนามทั้งภาครัฐ เอกชนและผู้มีส่วนได้เสียให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้ที่มีความสนใจในด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชน ควรขยายขอบเขตและพื้นที่ในการทำวิจัยเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้ทั่วทั้งเมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. การศึกษาผลกระทบด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
3. ศึกษาแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนใช้โดยใช้ประเพณี วัฒนธรรมจารีตและภูมิปัญญาชาวบ้าน เมืองเซโปน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว